

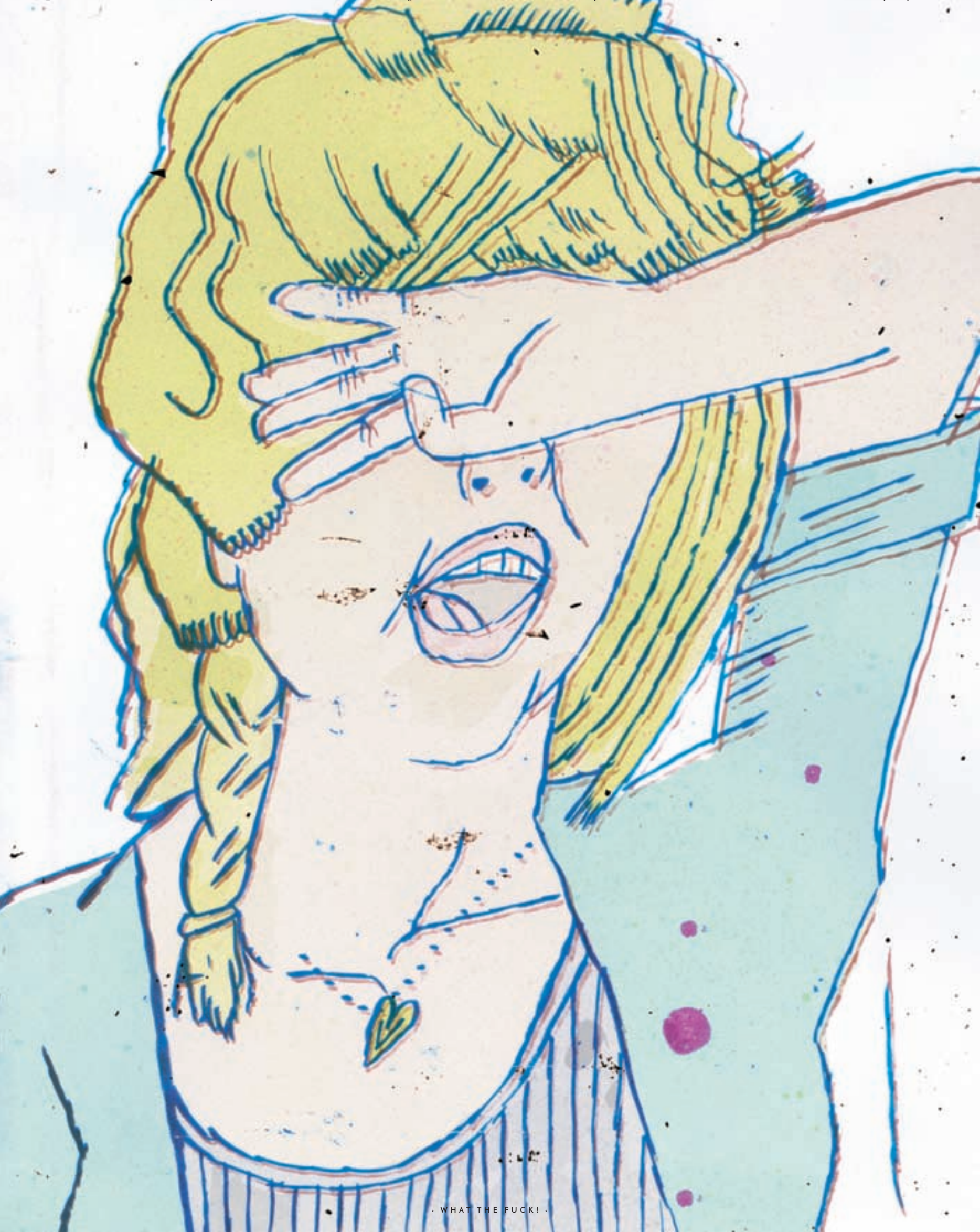

Vad är det egentligen som luktar unkef med äktenskapet kultur och hälsa? Konstnärer har sedan konstbegreppets födelse på 1700-talet vittnat om nödvändigheten av den kreativa processen. Dess värde beskrevs av bland ... s.16

Det är en av de mest spartanska ateljéer jag har sett. Ett litet källarum helt avklätt så när som på en soffa, ett litet skrivbord och några hyllor. Sara-Vide Ericson säger att hon levde här ett tag, när hon häromåret kom tillbaka från ... s.18

Att som ung konstnär få miljontals visningar på videoklippen, som dokumenterar ens performance, torde vara något av ett drömscenario, men om de flesta av de sjuttontusen kommentarerna lyder »FUCKING HIPSTERS!«, vad ... s.26

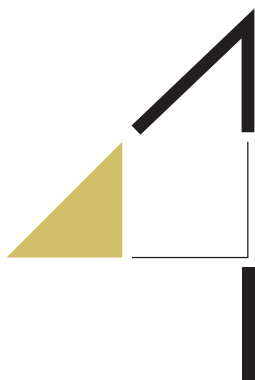
Konstnärlig forskning är universitetsvärldens svarta får – samtidigt söker sig allt fler konstnärer till området. Men hur går forskningen egentligen till? Och vad är det bra för? KONSTNÄREN samlade fyra experter ... s.28

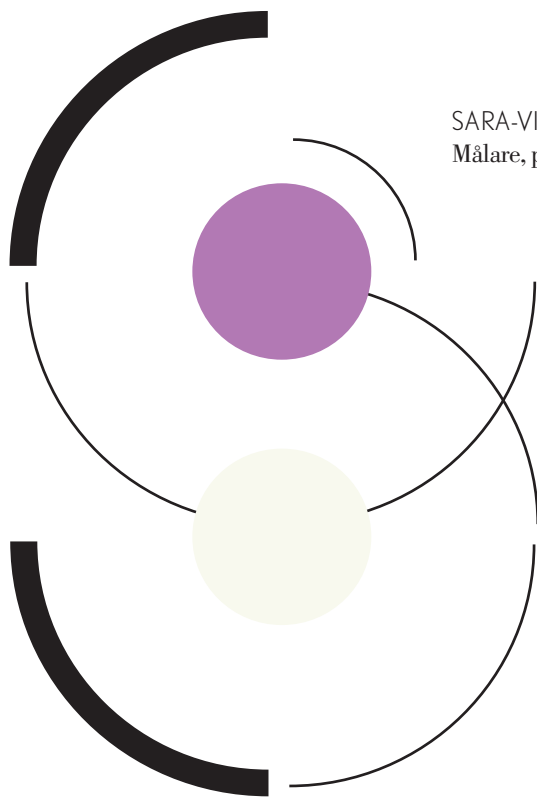
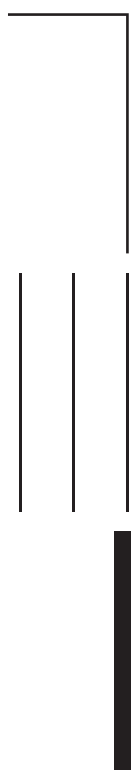
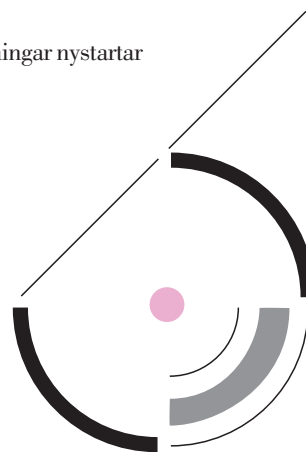
LEDARE
Kan siffror ge svaret om jämställdheten?

NYHETER
Google konststatsar och Riksställningar nystartar

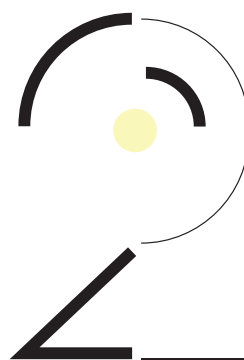

DEBATT
Ett nödrop från kulturtidskrifterna

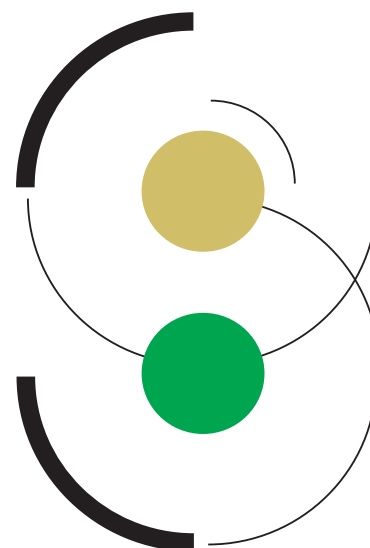
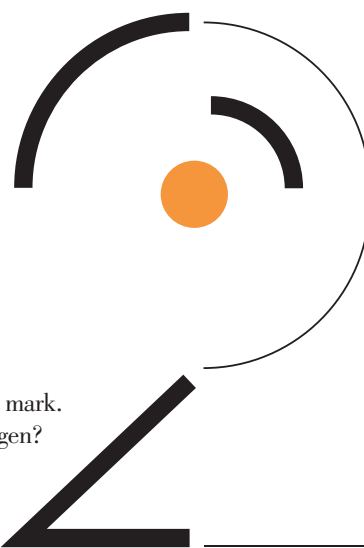
MIRAKELMEDICINEN
Hur friskt är det med konst som medicin?

SARA-VIDE ERICSON
Målare, postfeminist, åttiotalist!?

PÅ FEL SIDA AV NÄTET
Videokonst på internets bakgator

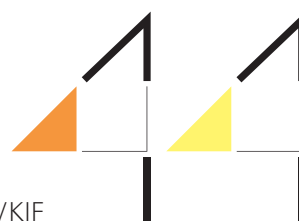
BASTARDEN!
Konstnärlig forskning vinner mark.
Men vad är det bra för egentligen?

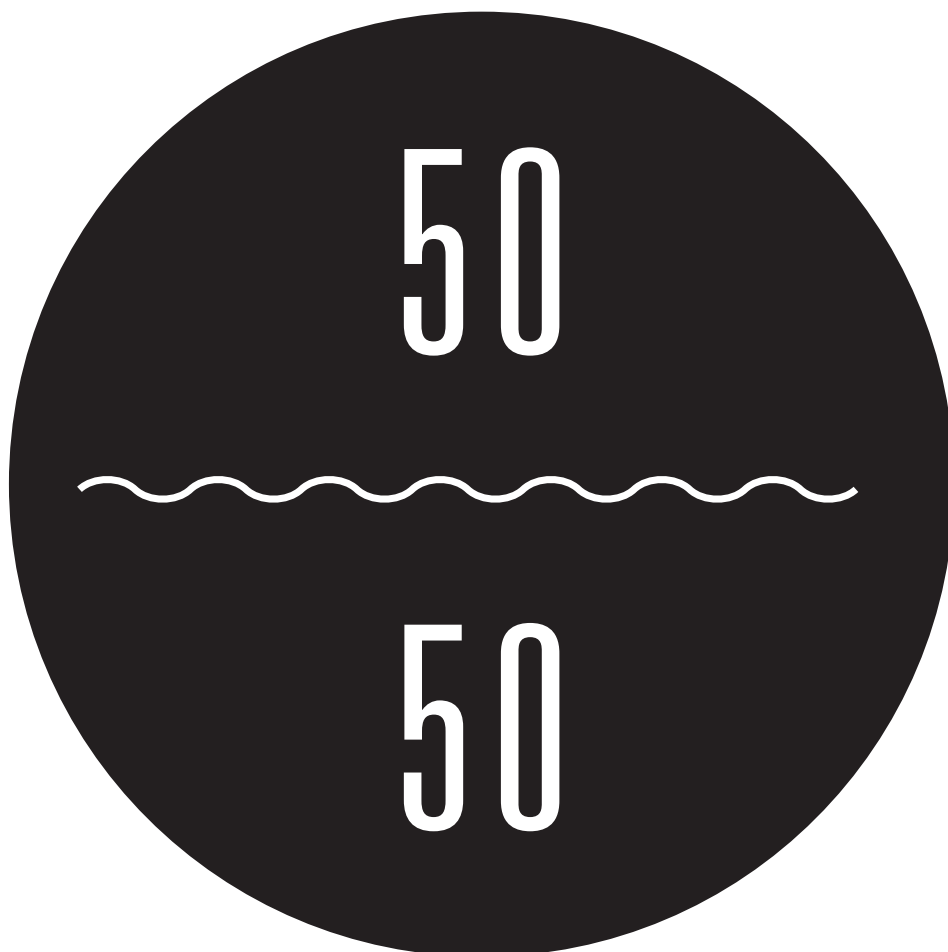
HAMMAREN
Jörgen Hammars gamla hammare håller än

MEDLEMSSIDOR KRO/KIF

MEDLEMSSIDOR BUS

KONSTNÄREN NUMMER ETT 2011

CHEFREDAKTÖR OCH ANSVARIG UTGIVARE: ANDERS RYDELL

FORM OCH KONSTNÄRLIG LEDNING: NILLESVENSSON

REDAKTÖR: ANTON GUSTAVSSON

MEDARBETARE I DETTA NUMMER: MAGDALENA DZIURLIKOWSKA,

HEDVIG ANDERSSON, SANNA SAMUELSSON, ROBERT STASINSKI,

ERIK WÄHLSTRÖM, ESTHER WATSON, TYRA VON ZWEIFBERGK, KRISTIAN

HAMMERSTAD, EMMA ARVIDA BYSTRÖM

OMSLAG: SARA-VIDE ERICSON PORTRÄTTERAD AV ESTHER WATSON

KONSTNÄREN GÖRS AV EGG PUBLISHING PÅ UPPDRAG AV KRO/KIF

PRENUMERATION HELÅR 275 KR

ANNONSER:

LUDVIG LOF – LUDVIG@ANNONSHUSET.SE – 08-662 75 09

HANS FLYGARE – HANS@ANNONSHUSET.SE – 08-662 75 03

REDAKTIONEN: STORA NYGATAN 7, 111 17 STOCKHOLM

EMAIL: RED@TIDNINGENKONSTNAREN.SE

KRO/KIF: ÅRSTAÅNGSVÄGEN 5B, 117 43 STOCKHOLM

EMAIL: KRO@KRO.SE, KIF@KIF.SE

TELEFON: 08-54 54 20 83

FAX: 08-54 54 20 89

TRYCK: TRYDELLS TRYCKERI AB

 UPPLAGA 8000 EX

TIDNINGEN KONSTNÄREN GES UT AV AB SVENSK KONSTNÄRSSERVICE.

 Sveriges Konsthantverkare
& Industriformgivare

Konstnärernas Riksorganisation

The Swedish Artists' National Organization

BAKOM SIFFRORNA

En del påstår att jämställdhet i slutändan är ganska enkelt. Det räcker med att räkna. Är det ojämnt så är det inte jämställt. Siffror ljuger inte, som man brukar säga. Det kanske de inte gör, men de döljer ibland mer än de förtäljer. Jämställdhet, eller snarare strävan efter att nå den, handlar sällan om jämna siffror – långt därifrån. Jag har snart arbetat som journalist i sex år – lika länge har jag varit redaktör. Att vara redaktör innebär bland annat att man väljer vilka skribenter som ska få skriva. Det är svårt att finna ett område där jämställdhet, och brist på densamma, är mer tydlig än i en tidning. Det räcker verkligen med att titta i redaktionsrutan och räkna. Man kan inte fuska. Jag skulle säga att det idag finns få redaktioner där det inte finns en medveten strävan efter jämställdhet. Jag använder ordet »strävan«, därför att resultatet är ofta något helt annat. Det är också tidningen *Konstnären* ett exempel på. Vi(jag) misslyckas tyvärr då och då. Vår framtidsenkät i förra numret av *Konstnären* (4/2010) är ett bra exempel på det, där fem kvinnor och tio män bidrog. Hur svårt ska det egentligen vara kan man undra?

Svaret är att det ofta är mer komplicerat än man kan tro. Det är ganska enkelt att uppnå jämställdhet när det rör sig om en handfull deltagare. Men ju fler som deltar desto svårare tycks det bli. Jag har börjat misstänka att den brist på jämställdhet man alltför ofta kan se i enkäter, antologier eller varför inte gruppställningar beror på ett tankefel. Nämligen tron på att ett jämställt grundurval ska leda till ett jämställt slutresultat. Min erfarenhet är att den sällan gör det. Till enkäten i förra numret tillfrågades lika många kvinnor som män – ändå var det bara en tredjedel kvinnor i slutresultatet.

När jag häromåret sammanställde en antologi blev resultatet likartat med sex kvinnor och nio män. Andra nyligen publicerade antologier har uppvisat liknande – och i vissa fall värre ojämlikhet. I *SweCults* nyligen utkomna antologi *Framtiden är nu* deltar 22 män (24 inräknat redaktörerna) och nio kvinnor. I antologin *Efter The Pirate Bay* som släpptes av Kungliga Biblioteket i höstas återfanns bara en kvinna bland sju ton författare. I båda dessa fall råkar jag veta att redaktörerna eftersträvade ett jämställt resultat. »Vi frågade lika många män som kvinnor, men de ställde inte upp«, har varit ett argument (även för mig själv) för att förklara denna snedvridning. Men förr eller senare blir det pinsamt. Man måste helt enkelt inse att ett jämnt grundurval inte är gott nog och fråga sig varför fler kvinnor än män tackar nej.

Det torde finnas flera förklaringar som i grunden visar på breda jämställdhetsbrister i samhället: ekonomi, familj med mera.

En annan förklaring kanske är att det, inom många i grunden icke jämställda områden, finns kvinnliga debattörer, journalister, konstnärer, forskare och experter som alltid tillfrågas i dessa sammanhang. Arbetsbördan på dessa personer blir ofta enorm när de ständigt förväntas utjämna icke jämställda paneler, enkäter, debatter och utställningar.

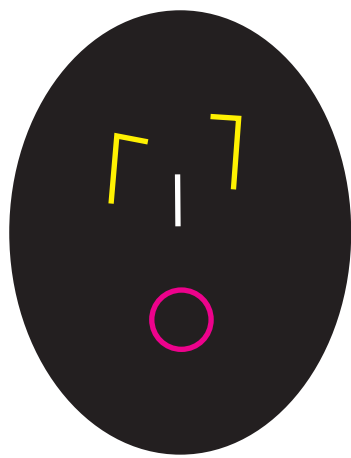
När de inte kan »ställa upp« blir det i sig ett argument för att bortförklara bristerna: »Vi frågade i varje fall...«.

Så länge vi lever i ett icke jämställt samhälle kommer aldrig ett jämnt grundurval leda till ett jämnt slutresultat.

ANDERS RYDELL

CHEFREDAKTÖR KONSTNÄREN

KULTURRÅDET MINSKAR MÅNGFALDEN

FSK HAR SEDAN MITTEN AV nittioalet lobbat för bättre villkor, samlat och spridit kunskap om kulturtidskrifterna som grupp och på andra sätt verkat i medlemmarnas gemensamma intressen. Vår viktigaste funktion har varit att fungera som en samlad röst när en sådan behövs. Vi har cirka 140 medlemstidskrifter, en del stora med flera anställda, de flesta små och producerade med ideella krafter.

Till stor del har vi haft Kulturrådet att tacka för att vi kunnat hålla en kontinuitet i vår verksamhet. Mest har de gett oss 400 000 kronor per år ur det totala stödet till kulturtidskrifter om cirka 17 miljoner. Tillsammans med medlemsavgifter har det huvudsakligen finansierat en deltidsanställd koordinator som med stöd av styrelsen har lett projekt inom verksamheten: redaktörträffar, mässdeltagande, remissvar, uppvaktningar av myndigheter, det årliga kulturtidskriftspriset med mera. Han har också skött större delen av omvärldsbevakningen och informationsspridandet samt all administration.

Förra året kom besked från Kulturrådet att de dragit ner på bidragen. Alla kollektiva resurser, det vill säga inte bara vi utan även tidskriftsverkstäderna och distributions- och marknadsföringstjänsten hos Nättek, fick minskningar med upp till 60 procent. Vi har blivit tvungna att säga upp vår anställda och snart även stänga vårt kontor, då vi inte längre vågar ha några fasta löpande kostnader.

»Vi kan inte längre ge bidrag till löpande verksamheter« var den förklaring vi fick. I fortsättningen kommer Kulturrådet endast att ge pengar till tidsbegränsade projekt. Anledningen till detta är, enligt ansvariga tjänstemän, att förordningen inte ger utrymme för annat.

Men förordningen är densamma nu som när FSK en gång bildades, vilket delvis skedde på initiativ av Erik Östling, då ansvarig för tidskriftsfrågor på Kulturrådet. Han menade att en samlande kraft var nödvändig och att myndigheten behövde FSK för att få en rättvisande bild av »tidskrifts-Sverige«. Östling skapade en praxis vad gäller möjligheten för oss som förening att uppbära bidrag. En praxis som inte ifrågasatts förrän nu. Nu skall vi, precis som resten av kultursverige, formulera all vår verksamhet i termer av tillfälliga projekt med tydligt angivna start- och slutdatum. Det blir inte lätt att förklara det fortlöpande vardagsarbete, som ger en intresseförening som FSK dess legitimitet till ett sådant projekt.

Det är svårt att inte se detta som en del av en vidare kulturpolitik. Hittills har det funnits en stark konsensus

i Sverige att vi vill ha en kultur som bygger på mångfald, och att vi är beredda att med skattemedel stödja kulturyttringar som har svårt att hitta tillräckligt stor publik i ett litet land som vårt. Vad vi ser nu är något annat: kulturen ska bära sig själv. De insatser som görs från offentligt håll gäller inte längre för stabila infrastrukturrella insatser. Nu ska vi alla klara oss på den fria marknaden. Var och en för sig, alla mot alla ska vi slåss om de pengar enskilda medborgare och i bästa fall sponsorer kan tänkas ha lust att satsa på oss. Vill vi skapa ett eller annat spektakulärt projekt kan vi kanske få bidragspengar, men den trista vardagen får vi finansiera själva eller lägga ner.

Vill vi ha kvar en kulturell mångfald så måste vi ha stödformer som fungerar ihop med vår verklighet. Om Kulturrådets förordning inte tillåter det är det kanske dags att se över den eller börja tala klarspråk om vart kulturpolitiken egentligen syftar.

SIRI REUTERSTRAND, ORDFÖRANDE FSK
ANDERS BRÄCK, KASSÖR FSK

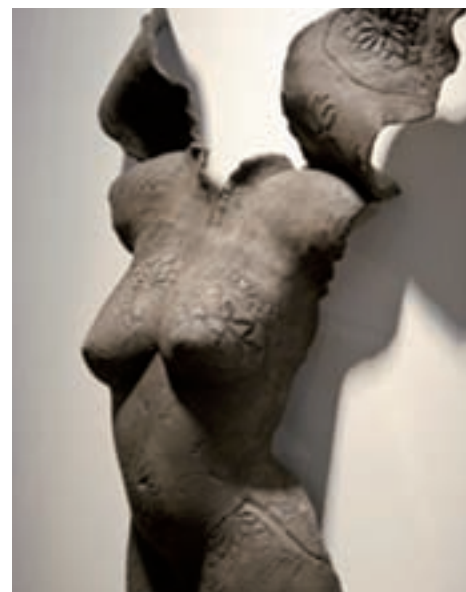
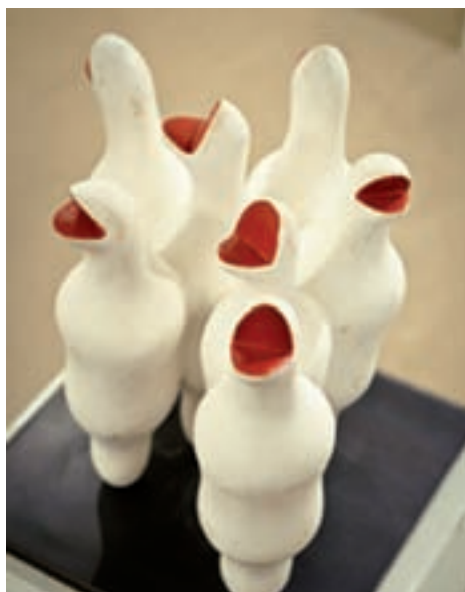
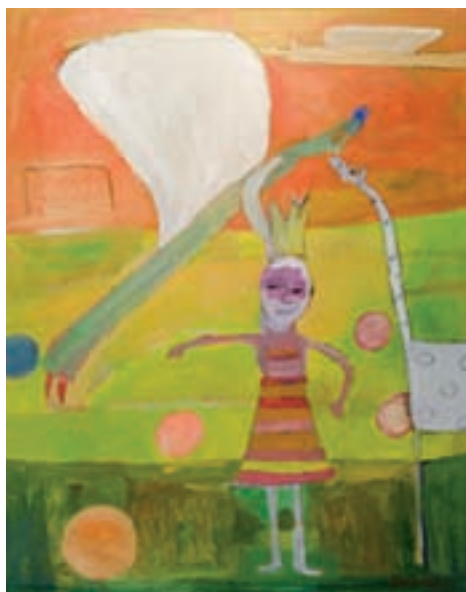
Konstmässan i Kista

30 september-2 oktober 2011

KONSTMÄSSAN I KISTA

HÖS
SALO
NGE

Välkommen att delta på Konstmässan i Kista

Platsen där du som konstnär visar och säljer dina verk

Höstsalongen - Konstmässan i Kista arrangeras 2011 för tredje året i rad. Mässans styrka är att du som konstnär deltar i egen regi. Varje konstnär svarar själv för sitt deltagande och tillsammans skapar vi Sveriges största konstutställning.

För mer information besök hostsalongen.se
Kontaktperson Lina Hann, tel 08-506 650 02.

Konstmässan i Kista är öppen för professionella, yrkesutbildade konstnärer som är medlemmar i KRO/KIF, Svenska Konstnärsförbundet, Grafiska Sällskapet, Svenska Tecknare och Svenska Fotografers Förbund.

Nytt för
besökare
Specialvisningar
Monteramtal
Årets urval

www.hostsalongen.se

 KISTAMÄSSAN

GOOGLE VILL HA ALL VÄRLDENS KONST

GOOGLES NYA KONSTSATSNING GOOGLE ART PROJECT

LÅTER NÄTANVÄNDARNA STUDERA MUSEIVÄRLDENS

DYRBARASTE KONSTSKATTER IN I MINSTA DETALJ. SAMTIDIGT

VÄCKER PROJEKTET NYA FRÅGOR OM WEBBFÖRETAGETS

MONOPOLANSPRÅK I KULTURVÄRLDEN.

Hela konsthistorien var på plats när Google i februari kallade till presentation av sin nya konstsatsning. Rembrandt, van Gogh, Cézanne, El Greco och Caravaggio – alla var där, tillsammans med en stor bunt andra giganter som också finns representerade på webbföretaget Googles nya nätbaserade konsthall Google Art Project.

På sajten – googleartproject.com – kan besökaren klicka sig runt bland detaljerade interiörbilder från Tate Britain i London, Uffizierna i Florens och flera andra av världens mest prestigefyllda konstmuseer. Vid varje målning kan besökaren sedan zooma in på skärmen och betrakta konstverken med svindlande detalj-skärpa, ned till minsta färgfiber och penseldrag.

Tanken med projektet, enligt Google själva, är att tillgängliggöra konst från världens främsta konsthallar för människor som inte har möjlighet att se den på plats. Frågar man kulturjournalisten Andreas Ekström, som förra året skildrade Googles affärer i reportageboken *Googlekoden*, är projektet också ett viktigt steg i bolagets övergripande affärsidé.

–Googles mål är att göra all världens information sökbar och användbar. Ska man göra det gäller det att visa vad det kan betyda. Så varför inte göra all världens konst tillgänglig för alla? frågar han.

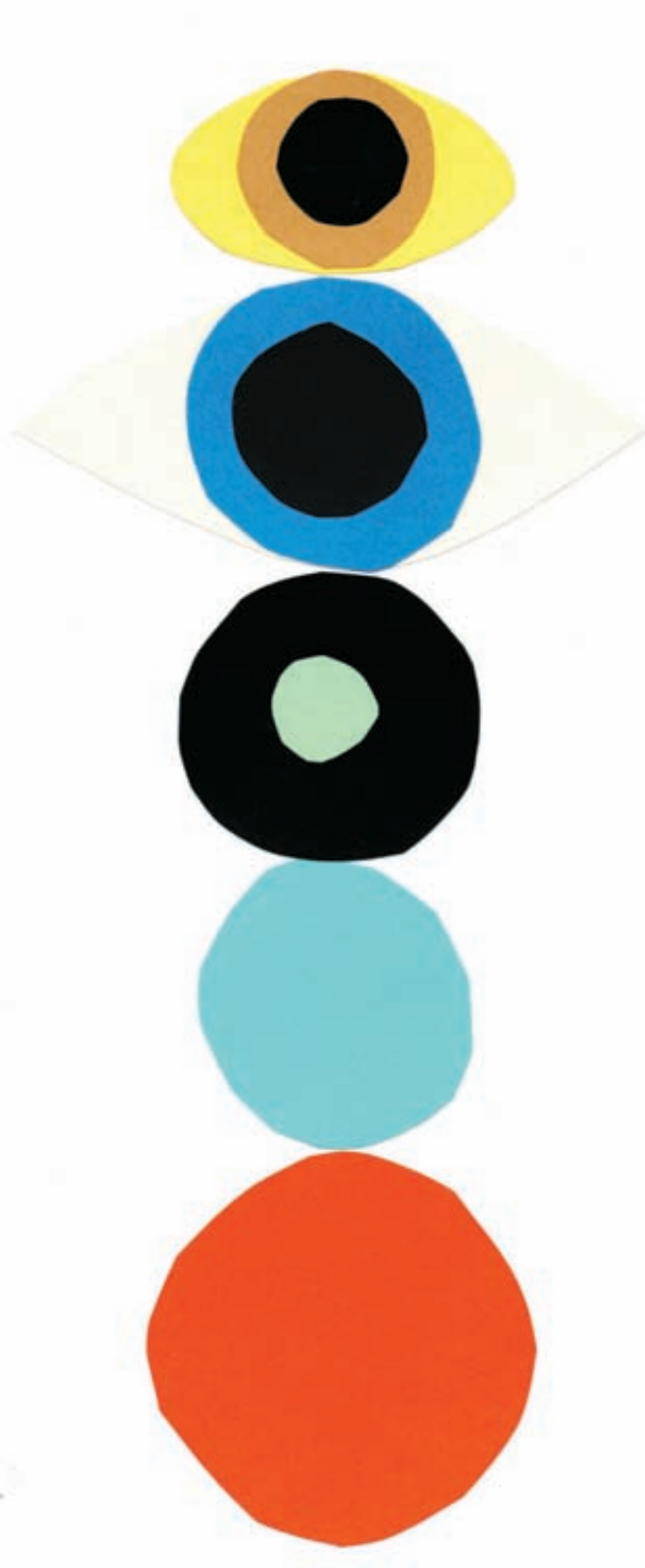
Bland de sjutton museer som deltar i projektet är entusiasmen stor. »Det här förändrar vår roll från bevarare av konst till spridare. Nu kan vi få en försmak av museernas digitala framtid«, sade till exempel en representant för Tate Britain i samband med att projektet lanserades.

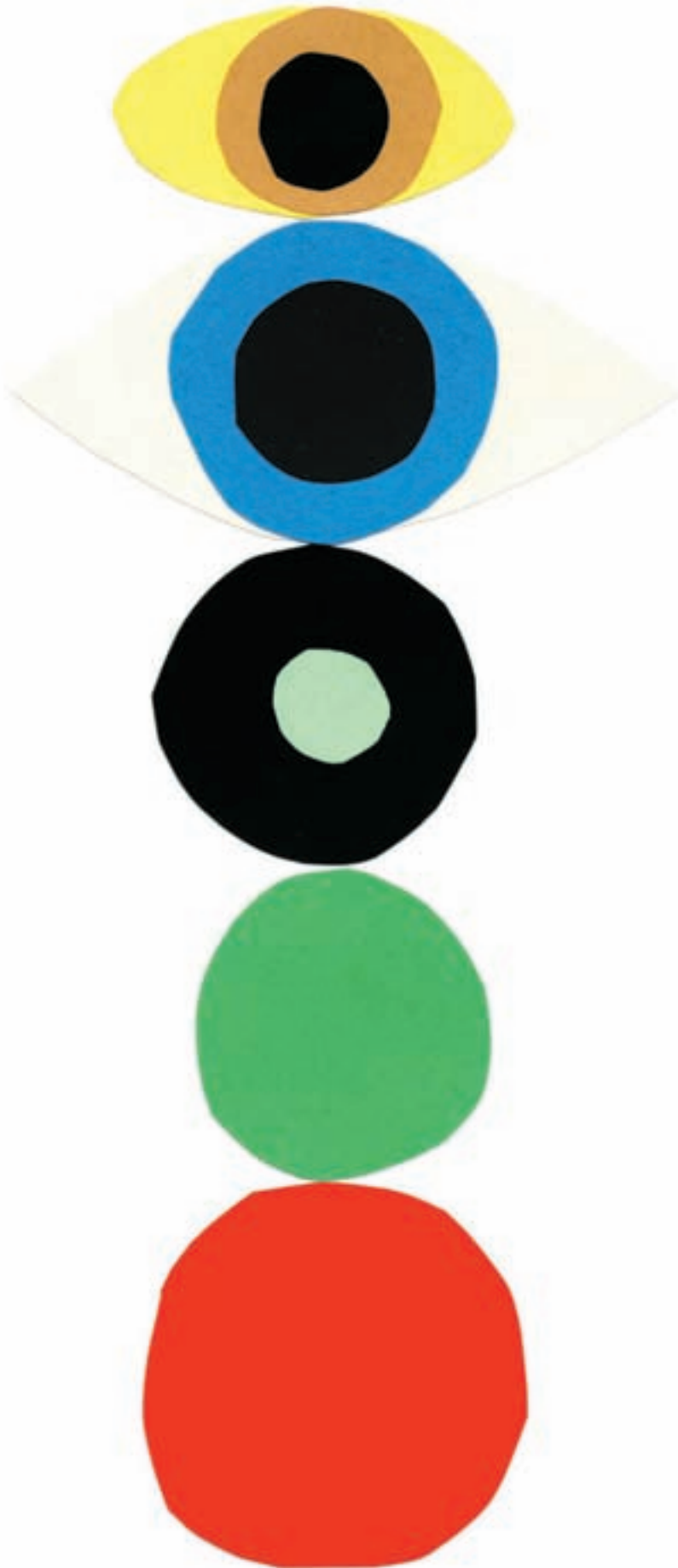
När man klickar sig runt på sajten är det lätt att förundras över detaljrikedomen – nästan så lätt att man glömmer kritikstormen när Google senast ville digitalisera kulturarv. När man för några år sedan började skanna alla böcker som någonsin publicerats, för att presentera dem under vinjetten Google Books, fick Google en rad författare och förlag att slå bakut. Google skulle, menade förlagen, tjäna stora pengar på annonser medan de som producerat verken knappt skulle få en bråkdel av förtjänsten.

Bokfejden slutade med att Google backade och erbjöd ett nytt avtal, som fortfarande inte är slutförhandlat. Oavsett hur processen slutar lurar en större symbolfråga i bakgrunden än pengar – frågan om huruvida ett bolag ska ha makten att kontrollera all mänsklig kultur i den digitala världen. När Google nu går in i konstvärlden aktualiseras samma fråga igen.

–Så fort det handlar om klassiska kulturella värden måste Google visa gott omdöme och stor generositet. Så var det med bokskanningsprojektet och så blir det även med detta. Annars riskerar man en backlash och kritik av typen »de försöker skaffa sig monopol på att visa konst«, säger Andreas Ekström.

Mats Lindberg, vd för Bildkonst Upphovsrätt i Sverige, BUS, tycker att det i grunden är positivt att Google sprider konst på nätet. Ändå tycker han att man bör se kritiskt på hur stor del av marknaden som Google lägger under sig.

– Det är bra att göra konsten tillgänglig, problemet uppstår när en enda stor aktör har makten. Det är som när man låter Bonniers få väldigt stor makt på medieområdet, då får vi en marknad som är väldigt monopoliserad, säger han.

I fallet med Google Books krävdes det en stor proteststorm för att Google skulle möta förlagsbranschens krav. Bör konstnärer också ta strid för sina rättigheter gentemot Google? Mats Lindberg tror att Google har lärt sig en läxa av bråket med förlagen.

– Om de går in på den upphovsrättsskyddade samtida konsten så förutsätter jag att de sluter avtal med oss. Med Google Books upphörde Google till slut att vara en massiv intrångsmakare i andras rättigheter. Där kom man överens på ett sätt som får betraktas som bra för båda parterna. Gör de en liknande uppgörelse här så är det förstås något bra även för vår del, säger han.

Är rädslan för Google rentav överdriven? Mats Lindberg menar att frågan är felställd.

– Google i sig är inte värre än någon annan. Däremot finns det andra faror, som att kulturskatterna inte kommer ut på ett bra sätt om de blir inlåsta av kommersiella intressenter som kräver vinster. Det är väl faran med Google, att man inte vet hur de agerar på sikt. Även om de kallar sig goda så har de förstås ett marknadsbetende i slutändan, de måste tjäna pengar, säger Mats Lindberg.

Varför ligger det i Googles intresse att lägga stora pengar på att digitalisera konst? Det är svårt att svara på utan att nämna företagets mix av experimentlusta, nördig vilja att sprida kunskap och långsiktig Silicon Valley-kapitalism. Andreas Ekström igen:

– Det finns nog inga pengar att tjäna på just detta för Google, men de tänker heller inte så. Alla enskilda projekt måste inte generera pengar hos Google, och gör det verkligen inte heller.

Tror du att Googles ambition är att få med alla museer i hela världen?

– Jag tror att de vill få med alla *taylor* i hela världen.

»How can I get my museum added to the project?« – så lyder en av punkterna på Google Art Projects lista över vanliga frågor. Den frågan har flera svenska museer nu börjat ställa sig, att döma av en rundringning som Konstnären gjort.

– Intressant, säger Ann-Sofi Noring, vice museichef på Moderna museet.

Även Paula Röhss, som är chef för marknad, information och försäljning på Nationalmuseum, ser poänger med Googles konstprojekt:

– Det verkar vara ett bra projekt för att sprida konst till en bredare publik som kanske inte annars har möjlighet att besöka Nationalmuseum, säger hon.

Trots entusiasmen vill ingen gå ed på att de faktiskt kommer att vara med i Google Art Project.

– Vi kan inte bedöma det förrän vi har fått frågan, säger Ann-Sofi Noring.

– Det beror lite på vilken typ av avtal som måste ingås för att få vara med, säger Paula Röhss.

Samtidigt höjs röster för att en större tillgänglighet på nätet kan hota museernas ställning och i förlängningen deras besöksiffror. Den kritiken tar man däremot lätt på i den svenska museivärlden.

– Jag kan inte se det som ett hot. Mer tillgänglighet och kunskap borde tvärtom öka intresset för att besöka museerna och se verken, säger Isabella Nilsson, chef för Göteborgs konstmuseum.

Kanske är det helt enkelt så att en webbkonsthall aldrig kan konkurrera med ett besök på ett riktigt museum. I en kritisk artikel i Washington Post diskuterar man Hans Holbeins målning *Ambassadörerna*, daterad till 1533, som finns på Google Art Project. Verket innehåller bland annat en dödskalles målning i en vinkel som får sina rätta proportioner bara när man betraktar målningen snett från sidan.

Är den sortens konst ens möjlig att betrakta på skärm? Amit Sood, talesperson för Google Art Project, svarar Washington Post att man verkligen kämpat för att göra målningen rättvisa, och att det trots allt blev rätt bra i slutändan. Men till slut tar även Google själva ett steg tillbaka. Vissa konstverk måste helt enkelt ses på plats.

– Ingenting slår den personliga upplevelsen, säger Amit Sood.

RIKSUTSTÄLLNINGAR UTAN UTSTÄLLNINGAR

I FEBRUARI BESLUTADE REGERINGEN ATT RIKSUTSTÄLLNINGAR INTE LÄNGRE SKA ARRANGERA UTSTÄLLNINGAR. DÄRMED GÅR EN NÄRA FYRTIO ÅR LÅNG KULTURHISTORIA GÅTT I GRAVEN. MEN PÅ MYNDIGHETEN VÄNDER MAN BLICKEN MOT FRAMTIDEN.

Den 17 februari beslutade regeringen om ett förändrat uppdrag för Riksutställningar. Beslutet innebär att Riksutställningars huvuduppdrag ändras från att ordna vandringsutställningar till att fungera som ett stöd för museer, konsthallar och utställare. Riksutställningar kommer inte längre att fungera som kulturproducent utan tar istället rollen som ett stöd för andra arrangörer. Syftet är att uppmuntra till att fler utställningar arrangeras och att tillgängligheten till konst ökar.

– Uppdraget har ändrats för att främja och stödja bra utställningar. Förändringen har inte att göra med att man är missnöjd, men utställningar på turné har

minskat stadigt under 2000-talet. Syftet med det förändrade uppdraget är att kompetensen, som finns inom myndigheten, ska tas till vara på ett annat sätt och att fler utställningar ska kunna turnera, säger Marcus Hartmann som är politiskt sakkunnig på Kulturdepartementet.

På Riksutställningar är man positiva till det förändrade uppdraget.

– Det är ett stort steg att gå från att vara kulturproducent till att vara ett stöd för den som är det, men det känns verkligen helt rätt. Det är klart att det känns tråkigt att inte vara på golvet, så att säga, och ordna utställningar. Men det är en viktig uppgift att utveckla området i sin helhet, säger Eric Fugeläng som är kommunikationsansvarig på Riksutställningar.

I och med det förändrade uppdraget hoppas han att man på Riksutställningar nu ska kunna använda den kompetens som finns inom myndigheten för att ta ett mer övergripande ansvar för utställningsmediet.

– Så som vi arbetade tidigare var målet alltid nästa vernissage, nästa utställning, och det var sällan man kunde lyfta blicken och se möjligheter att utvecklas, säger Eric Fugeläng.

Sedan starten 1965 har Riksutställningar varit arrangör för mellan 1500 och 2500 utställningar, beroende på vad man räknar som utställning. Några av de vandringsutställningar man arrangerat har haft två stopp, medan andra har rest runt i flera år. Den utställning som varade längst hette »Leva i Kylskåp« och reste runt i 22 år. Framtiden är äntligen här, skriver man nu om det förändrade uppdraget på Riksutställningars hemsida, och kanske är det så det känns när man under utredningen upplevt många månader av ovisshet. Men innebär det nya uppdraget enbart en positiv förändring? KRO:s ordförande Karin Willén skrev i ett pressmeddelande, publicerat medan utredningen pågick, att ett förändrat uppdrag riskerar att leda till färre utställningar och därmed en ytterligare försvagad roll för den svenska bildkonsten: »Att bara utveckla utställningsmediet utan att göra utställningar gagnar vare sig konsten eller publiken. Bildkonsten har få nationella institutioner och är generellt underfinansierad. Därför är det oerhört

viktigt att en framtida regionalisering av kulturmedlen stärker bildkonsten och ersätter det som försvagas i och med Riksutställningars förändrade uppdrag«.

På Riksutställningar vill man däremot inte tro att det förändrade uppdraget kommer att leda till färre utställningar.

– Det finns de som tycker att vi absolut ska syssla med vandringsutställningar, men det kommer vi alltså inte att göra nu. Jag förstår deras perspektiv och att det handlar om deras intressen, men vi gjorde bara en utställning förra året och vi har två på gång nu, så det kommer inte att bli en enorm förändring. Vi pratar redan om så få, säger Eric Fugeläng.

Man ser det inte som att man har förlorat inflytandet över antalet utställningar som arrangeras bara för att man inte längre har rollen som producent.

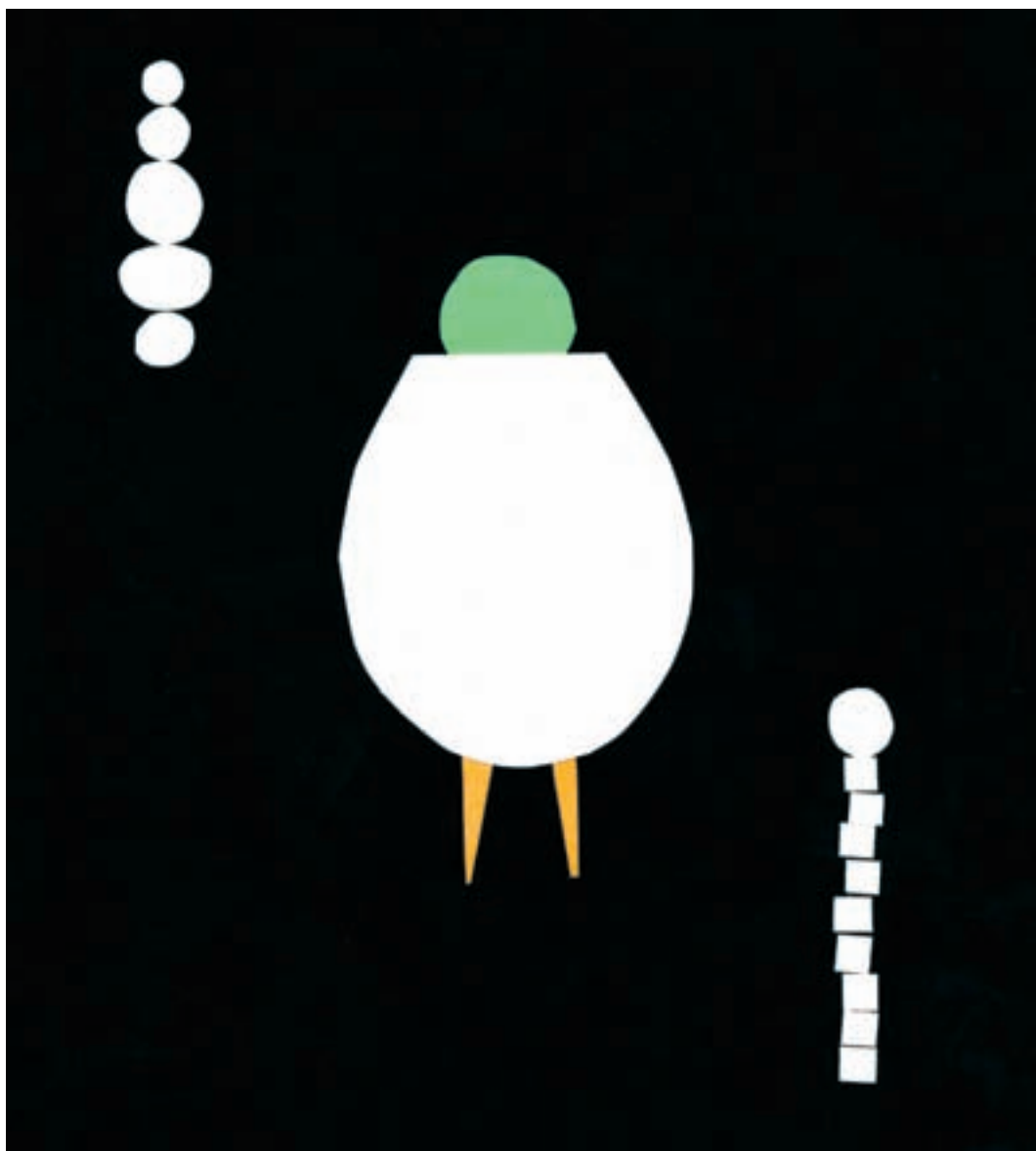
– Vi hoppas ju att det arbete vi gör nu kommer att resultera i fler utställningar även om det inte blir vi som arrangerar dem. Vi kommer bland annat att arbeta mer med att skapa medieuppmärksamhet för de utställningar som arrangeras, så vi hoppas på ett uppsving för den här typen av verksamhet som helhet, säger Eric Fugeläng.

Vidare planerar man att arbeta med så kallad *augmented reality*, för att publiken genom teknologi ska kunna uppleva konst utan att befinna sig på samma plats som den. På Kulturdepartementet låter man Riksutställningar helt bestämma tillvägagångssättet.

– Vi har inga synpunkter på antalet utställningar som anordnas.

Hur man går till väga här är Riksutställningars uppdrag. I och med att kompetens inom organisationen tas tillvara på det här sättet är vår förhoppning att konsten ska komma fler till del. Kan man till exempel genom planering ordna så att två museer kan byta utställningar med varandra så är ju det positivt. Tillgängligheten är viktig och det är den vi försöker främja genom det förändrade uppdraget, säger Marcus Hartmann.

HEDVIG ANDERSSON

BYGGSTART FÖR KONSTRÅDET

KONSTNÄRER SKA BLI MER DELAKTIGA
NÄR NYA STADSMILJÖER BYGGS – DET
ÄR SYFTET MED EN SATSNING SOM
STATENS KONSTRÅD OCH FYRA ANDRA
MYNDIGHETER STÅR BAKOM. UNDER
VÅREN GÅR FLERA STORA BYGGPROJEKT
FRÅN PLAN TILL HANDLING.

Det har inte världens mest fantasieggande namn, projektet som Statens konstråd, Boverket, Riksantikvarieämbetet och Arkitekturmuseet driver tillsammans. Men under rubriken *Samverkan om gestaltning av offentliga miljöer* ryms en satsning som ska involvera konstnärer i bygg- och planprocessen av till exempel torg, parker, skolor och fastigheter.

– Idén är att utforska vilka roller konstnärer kan

spela i byggprocessen. Vi vill sprida kunskap om hur konstnärer kan bli mer delaktiga i de sammanhangen, säger Henrik Orrje, intendent på Statens konstråd, som är en av projektledarna.

Projektet satte igång ifjol, då en utlysning för samverkan gick ut till landets kommuner samtidigt som en rad arbetsgrupper startades. Idag har flera projekt kommit en bra bit på vägen. Ett nytt resecentrum i Nora, ett kulturhus i Värnamo och två miljösmarta skolor i Krokoms är några exempel, berättar Henrik Orrje.

– Vi ser de här arbetsgrupperna som laboratorier. Man testar förutsättningslöst ett samarbete mellan konstnärer och andra aktörer, och så får vi se vad resultatet blir.

Ett av de mest intressanta byggprojekten genomförs i Kiruna, där delar av stadskärnan ska flyttas på grund av gruvnäringen och en park anläggas på gränsen mot det nya gruvområdet. Av säkerhetsskäl ska gränsen mot gruvan markeras med en mur, som dock behöver konstnärlig gestaltning för att inte kännas dyster. Kiruna kommun och Statens konstråd tog därför initiativ till en öppen tävling för att avgöra vilka konstnärer som ska få uppdraget att gestalta parken.

– Det här är förstas jätteintressant för konstnärer. Här har man möjlighet att lämna in sina idéer på allt från mur, belysning, bänkar och så vidare. Det är totalgestaltning, säger Henrik Orrje.

Även om deadline för tävlingen i Kiruna just passerat när denna tidning går i tryck kan det bli fler liknande satsningar i framtiden – samarbetet mellan de fyra myndigheterna löper fram till 2012. Om tankesättet som präglar projektet implementeras

på bred front kan det innebära nya möjligheter för de konstnärer som jobbar såväl med offentliga miljöer som med offentlig konst.

– Vi får väl se om det här gör någon skillnad på sikt. Jag tror det, eftersom det är så stora aktörer inblandade. Att till exempel Kiruna kommun driver det här, klart att det gör skillnad. Det kommer att påverka andra kommuner också, säger Henrik Orrje.

Karin Willén, förbundsordförande för KRO, säger att satsningen är jättebra. Samtidigt pekar hon på att man skulle kunna gå snabbare fram utifrån kunskap som redan finns.

– Det finns många exempel på konstnärer som kommit in tidigt i bygg- och planprocessen. Kanske kan vi identifiera en metod redan nu och dra slutsatser av vad som redan gjorts? Sedan kan man, med fler verktyg än enbart pilotprojekt, förankra denna nygamla roll för konstnären, säger hon.

I nästa fas tycker Karin Willén att konstrådet bör gå vidare med att hitta fler breda samarbeten. Alla aktörer i byggprocessen, från byggentreprenörer till Boverket, måste få upp ögonen för frågan.

– Framöver hoppas jag att man jobbar målmedvetet för att få en faktisk spridning, så att konstnären blir en självklar kompetens jämsides med ingenjören eller arkitekten när en planeringsprocess startar. För att det ska bli så krävs både marknadsföring, mediarbete och ökad kunskap.

ANTON GUSTAVSSON

Eva Österberg Ericssons arbetsrum.

Eva Österberg Ericsson & Linda Bäckström
26 mars - 8 maj 2011

Under Ytan - Konstskolan i Gävle
18 maj - 5 juni 2011

Om ljuset tar oss
18 juni - 14 augusti 2011

**GÄVLE
KONSTCENTRUM**

Kultur & Fritid - Gävle kommun

www.gavlekonstcentrum.se

Randi Fisher
1947 års kvinna

Skissernas museum
13.02.II-15.05.II

www.skissernasmuseum.se

Kreatima

En sprängfylld butik med allt material för konstnärer och hobbymålare.

Besök vår hemsida och se aktuella kampanjer och lördagsvisningar.

Välkommen in till oss på Kungsgatan 58, mitt i City,
eller besök vår e-handelsbutik www.kreatima.se.

Kungsgatan 58 · Stockholm · Hötorget · www.kreatima.se

konstnärernas

CENTRAL KÖP

Stort utbud av
konstnärsmaterial
till bästa pris!

ALLA ÄR VÄLKOMNA

- bli medlem i föreningen och få
10% rabatt på hela sortimentet.

Fiskargatan 1, vid Mosebacketorg, Stockholm
Öppet alla vardagar kl. 10-18, lördag kl. 11-15
Webbshop www.konstnarernas.se

Vi levererar snabbt över hela landet!

OBAMA SKÄR NER PÅ KONSTEN

DEN HÅRT ANSTRÄNGDA AMERIKANSKA
EKONOMIN GÅR IGENOM ETT STÅLBAD.
NU HOTAS ÄVEN DEN OFFENTLIGT
FINANSIERADE KONSTEN AV KRAFTIGA
NEDSKÄRNINGAR.

Tuffare tider väntar för den offentligt finansierade konsten i USA. Som en del i president Barack Obamas försök att få bukt med det statliga budgetunderskottet har man nu föreslagit kraftigt sänkta bidrag till konst- och kulturlivet. Anslaget till den stora amerikanska konstmyndigheten National Endowment for the Arts sänks med 13 procent, enligt den föreslagna budgeten för 2012 som presenterades i februari.

Ännu värre ser det ut att gå för Save America's Treasures, den satsning som bevarar och restaurerar kulturminnen som Abraham Lincolns stuga, bröderna Wrights flygplan och bussen där Rosa Parks i december 1955 genomförde sin historiska protest mot segregationslagarna. Där blir man, om budgeten klubbas igenom som planerat, helt utan statligt stöd framöver.

Bakgrunden till neddragningen är att Vita huset inte längre tycker sig kunna prioritera ett projekt som var tänkt som en tidsbunden satsning vid millennieskiftet. Dessutom, skriver man i de offentliga budgetdokumenten, går en stor del av pengarna till kulturminnen som främst har lokalt värde, och därför bör ett större ansvar falla på delstaterna.

På Save America's Treasures menar man att det är ett felaktigt resonemang. De många artefakterna runtom i landet skapar tillsammans det amerikanska kulturarvet, och det är oansvarigt att dra in stödet till något så viktigt.

– Vi står mitt i måltavlan för närvarande. När vår budget sjunker till noll kommer det att innebära att inga federala pengar går till restaurering av nationella minnesmärken och kultursamlingar. Dessa ovärderliga artefakter är vår demokratis eget DNA, och det är dem man nu sätter på spel, säger Bobbie Greene McCarthy, ordförande för Save America's Treasures, i ett uttalande. Samtidigt kan ännu större neddragningar vänta bakom hörnet, åtminstone om det republikanska partiet får makten vid nästa presidentval. En grupp republikanska kongressledamöter riktar nu krav på att man lägger ner hela National Endowment for the Art. På så vis, menar man, kan staten spara över 167 miljoner dollar per år. – Det här är en del i arbetet med att krympa all byråkrati som hotar vårt framtida välbefinnande, skriver Jim DeMint, senator från South Carolina och en av de republikaner som står bakom förslaget.

ANTON GUSTAVSSON

TACKA JA!

RÄTTVISEFÖRMEDLINGEN STARTADES
2010 FÖR ATT JÄMNA UT OBALANS I ALLT
FRÅN EXPERTPANELER TILL ANTOLOGIER.
NU TAR FÖRMEDLINGEN NÄSTA STEG
STÄLLER FRÅGAN OM FLER KVINNOR ÄN
MÄN TACKAR NEJ?

För drygt ett år sedan bestämde sig pr-konsulten Lina Thomsgård för att slå håll på en seglivad myt i jämställdhetssammanhang. Nämligen att den könsmissiga snedfördelningen i paneler och morgonsoffor berodde på att »det inte fanns några« kvinnor, att det rådde brist på kvinnor som kunde ställa upp som allt från experter och debattörer till djs. Ett år senare har hon med sitt projekt Rättviseförmedlingen bevisat motsatsen, och med hjälp av 24 000 medlemmar kan nu förmedlingen föreslå en expert på vilket område som helst – kostnadsfritt. Rättviseförmedlingen har hyllats för sitt arbete, senast belönades de med Nöjesguidens Stockholmspris i konkurrens med bland annat Fotografiska museet. Nu har Rättviseförmedlingen startat en ny kampanj med namnet *Tacka Ja!*.

– Rättviseförmedlingens har ägnat 2010 åt att utrota ursäkten »de finns inte« om underrepresenterade eller osynliga grupper i olika sammanhang. Nu är det dags att ta tag i nästa hinder som är »dom vill inte«. Många upplever att fler kvinnor än män tackar nej till att delta i olika sammanhang. Vi vill undersöka om det verkligen stämmer och vad det i så fall beror på? Efter det vill vi ta reda på vad vi kan göra åt det? Att bara låta det stanna vid att »de vill inte« duger inte längre, säger Lina Thomsgård.

Varför tror du att det är fler kvinnor än män som tackar nej?

– Det är den diskussionen vi vill starta, och samla erfarenheter kring. Det handlar inte om att skuldbelägga de som tackar nej, utan om att undersöka mekanismerna och bakgrunden. Är det för att kvinnor är strukturellt förpliktigade till att tacka ja till så mycket annat (hemarbete, vara duktiga, ta hand om barnen) som gör att de får mindre möjlighet att visa sin yrkeskompetens, och framfötterna? Är det prestationskrav? Är det att sammanhangen är kodade som grabbiga så det är svårt att känna sig hemma? Handlar det om

hur en kvinna respektive en man blir olika bedömda i offentlighet? Orsakerna kan vara många, och alla är intressanta. Vad får dig att tacka ja, men inte mig?

Hur tror du man bäst skulle kunna ändra på det?

– Genom att diskutera det och studera olika utfall. Vilka lyckas? Vilka får folk, oavsett kön och ursprung att tacka ja, och vad kan vi lära oss av det? Vad behöver en redaktion, uppdragsgivare eller arbetsplats göra för att välkomna andra än bara de som tillhör en given norm? Hur kan vi inspirera varandra att våga ta plats och vara toppen men också att våga vara kassa.

Ni pratar mycket om synlighet i media. Tror du också att frågan är aktuell i för konstnärer?

– Absolut. Gallerier och museer, stipendier och intervjuer. Det ser skevt ut och det finns bevisligen saker att göra för att motverka enögdhet och utestängande.

Hur arbetar ni med Rättviseförmedlingen 2011?

– Vi ska samla på oss fler efterlysningar, fler tipsande medlemmar och försöka bibehålla en optimistisk och inkluderande ton som understryker att det går att göra skillnad och alla som vill får vara med.

ANDERS RYDELL

BILD: TYRA VON ZWEIFBERG

FREDSPROCESS I KONSTNÄRSHUSET

OSÄMJAN MELLAN DE TVÅ DELÄGARNAS
AV KONSTNÄRSHUSET I STOCKHOLM
HAR FUNNITS I MÅNGA ÅR. EN
EKONOMISK KRIS TVINGAR NU
PARTERNA ATT FÖRSÖKA FÖRSONAS.

Konstnärshuset i Stockholm har stora ekonomiska problem. Den anrika byggnaden vid Norrmalmstorg, som invigdes i januari 1899, har bevarats i sitt ursprungliga skick och är idag värderad till över 100 miljoner kronor. Ändå orsakar den rejäl ekonomisk huvudvärk för Svenska konstnärernas förening, som

äger huset tillsammans med Konstnärsklubben. De senaste fem åren har SKF gjort en förlust på över två miljoner kronor, bland annat på grund av kostsamma reparationer.

Men ännu större utgifter väntar runt hörnet. Den sankade marken under Norrmalmstorg gör att huset inom tjugo år måste grundförstärkas till en kostnad av 25 miljoner kronor. SKF, som har ansvar för förvaltningen av huset, har inte den sortens pengar, och nu slår SKF:s ordförande, Annika Heed, larm om att något måste göras.

–Huset blir äldre och äldre, och det behöver tas om hand på allt fler sätt. Då måste vi slå larm. Vi måste börja samla pengar nu, säger hon.

Diskussionerna mellan SKF och Konstnärsklubben har hittills inte lett fram till någon långsiktig lösning. Verklighetsbilden skiljer sig markant hos de två parterna, som var och en för sig anser att det är de själva som tar ansvar för framtiden. Annika Heed på SKF menar att Konstnärsklubben inte verkar vilja se problemet.

–De verkar tycka att allt löser sig bara vi lånar 25 miljoner på huset. Om vi gjorde det skulle vi få en ränta på en miljon kronor om året, och då går vi omkull, så det är inte en framkomlig väg. Jag kan tycka att de har blundat för det, säger hon.

Relationen mellan föreningen SKF, som samlar 800

konstnärer av båda könen, och Konstnärsklubben, vars 400 medlemmar enbart är män, har länge varit frostig. Trots att parterna äger ett hus tillsammans sedan 1929 har svinhuggen varit många genom åren. De stora renoveringsbehoven kan dock tvinga parterna till ett närmare samarbete, och nu tar SKF åter upp idén om att slå samman föreningarna. Samma idé utreddes redan 1970, men då rann planerna ut i sanden.

–Det är väldigt svårt att nyttja huset på ett bra sätt om man har två ägarföreningar som håller på sitt. Därför vill vi gå ihop till en ny förening. Det behöver inte innebära att klubbens verksamhet upphör, eller att de måste sluta träffas. Vi konstnärer är en liten och utsatt kår, vi borde hitta sätt att samarbeta, säger Annika Heed.

Även Ingvar Jörpeland, ordförande i Konstnärsklubben, håller med om att huset idag befinner sig i kris. Han förnekar att klubben skulle ha föreslagit stora lån, och säger också att olönsamma utställningar är en viktig orsak till SKF:s dåliga ekonomi. Hur som helst tror han inte att ett sammangående löser några problem.

–Känner du till några fusioner av den här sorten som varit lyckade? Vill man fusionera måste man åtminstone ha respekt för varandras verksamheter, och idag står vi tyvärr väldigt långt ifrån varandra. Vår enda gemensamma nämnare är att vi äger en fastighet ihop, säger han.

Det är inte bara verksamheterna som är olika. Medan samkönade SKF blöder har den ideellt drivna herrföreningen Konstnärsklubben god ekonomi, dels tack vare stora gåvor från sina ledamöter, dels intäkter från husets festvåning som man hyr ut till festsällskap. Klubben är inte så intresserad av att slå samman föreningarna och därmed bidra med pengar till vad Ingvar Jörpeland kallar »Jätten Glufsglufs«.

–Det är uppenbart för de flesta att det här inte funkar. Man byggde huset för att konstnärskåren skulle få bättre intäkter, men allt försvinner i byråkratien. Jag tycker att det är hjärtskärande att konstnärer driver sin verksamhet på det här sättet, säger han.

Men den beskrivningen tycker Annika Heed är både tröttsam och felaktig.

–Ingvar Jörpeland har ju själv varit ordförande i SKF, och då hade han mycket högre personalkostnader än vad vi har nu. Jag tycker att det blir en trist pajkastning av allt det här. Det blir inte konstruktivt, säger hon.

Trots de hårda orden säger Ingvar Jörpeland att Konstnärsklubben vill vara med och ta konkreta steg för att rädda Konstnärshuset. Såvida pengarna går till själva huset är klubben redo att kavla upp ärmarna, menar han.

–Det viktigaste är att komma igång. Vi behöver en upprustningsplan för huset, med representanter för båda föreningarna och en fastighetsförvaltare. Vi måste underhålla huset så att vi har ett hus kvar att verka i. De här stora sakerna måste hända snart, det här är inga pengar man hostar upp på ett ögonblick.

Sedan Konstnären talat med parterna i Konstnärshuset hade de ett möte för att planera samarbetet i huset framöver. Annika Heed, som påpekar att både en upprustningsplan och mycket annat av det Ingvar Jörpeland efterfrågar redan finns, är försiktigt positiv:

–Vi börjar med det basala, vardagslivet i huset, som inte fungerar bra idag. Kan vi klara av det är vi mogna att gå vidare till de större ekonomiska frågorna. Det återstår väl att se hur det går, men nu finns i alla fall en vilja från alla att lösa den här situationen, säger hon.

ANTON GUSTAVSSON

Färgglad vår

boesner.se får din kreativitet att blomstra

SPARA
UPP TILL
20%
PÅ DINA
KONSTNÄRS-
ARTIKLAR

Professionella konstnärsartiklar från den internationella marknadsledaren till osedvanligt gynnsamma priser

boesner
www.boesner.se

unplugged.dk

Målardukar till kanonpriser!

Dubbelt akrylgrundad, mediumgrängad, uppspänd galleriduk i 100% syrafri bomull. 36 mm djup.

Målardukar i urval:

Målarduk	125 x 125 x 36 mm	16:-
Målarduk	203 x 203 x 36 mm	25:-
Målarduk	305 x 305 x 36 mm	45:-
Målarduk	356 x 254 x 36 mm	45:-
Målarduk	406 x 305 x 36 mm	55:-
Målarduk	457 x 356 x 36 mm	65:-
Målarduk	508 x 406 x 36 mm	80:-
Målarduk	610 x 305 x 36 mm	75:-
Målarduk	508 x 508 x 36 mm	95:-
Målarduk	800 x 305 x 36 mm	100:-
Målarduk	762 x 610 x 36 mm	165:-
Målarduk	1016 x 508 x 36 mm	175:-
Målarduk	1016 x 1016 x 36 mm	335:-

15 % rabatt

För medlemmar i KIF samt Mattons kundklubb.

Foto: 12560006 Moodboard/Matton Images

Matton AB
www.mattonbutiken.se

Välkommen till våra butiker:

Stockholm
Luntmakargatan 66

Göteborg
Första Långgatan 26

Malmö
Djäknegatan 33

Matton.

POWER HAS A FRAGRANCE

 Bonnierskonsthall

Gardar Eide Einarsson
16 feb – 12 jun

Bonniers Konsthall
Torsgatan 19, Stockholm.

Ons – fre 12 – 19
Lör – sön 11 – 17

www.bonnierskonsthall.se
Tack till Clarion Hotel Sign

VI RENOVERAR..

**VÄLKOMNA
TILLBAKA 7 MAJ!**

KOMMANDE UTSTÄLLNINGAR:

**7/5 DANIEL KNORR
19/5 FOLKFORM &
MAXIM VELCOVSKY**

FÄRGFABRIKEN

FÄRGFABRIKEN • LÜVHOLMSBRINKEN 1 • 11743 STOCKHOLM
+46(0)8-645-07-07 • WWW.FARGFABRIKEN.SE

INVESTIGATIONS OF A DOG

17 FEB – 29 MAY 2011

MAGASIN 3
HARD TO FIND. EASY TO LOVE.

<p>KEMISTER KNÄCKTE VAN GOGH-KODEN</p> <p>ANTWERPEN Varför falnar lystem i Vincent van Goghs tavlor? Fram till nu har ingen lyckats förklara varför bruna missfärgningar drabbat solosor, eldslågor och andra klargula detaljer i postimpressionistens målningar. Med hjälp av en mikroskopisk röntgenstråle har holländska forskare nu kunnat kartlägga den kemiska processen bakom färgförändringen. Boven i dramat är den typ av krombaserad gul färg som van Gogh använde – färgens krom oxideras med tiden, vilket orsakar en övergång från klargult till en osmickrande brungrön nyans. Forskarna har inget sätt att stoppa processen, men målningarna ska nu hållas borta från allt solljus som kan skada dem ytterligare.</p>	<p>MOTIGT FÖR KALMARS NYA KONSTMUSEUM</p> <p>KALMAR Fina recensioner av kritikerna. Gott rykte i konstsvrige. Ändå har Kalmars nya konstmuseum inte lyckats vinna publikens hjärtan. Antalet besökare har dalat från 38 000 under invigningsåret till 22 500 under 2010. En lokal konstdebatt har nu blossat upp i Kalmar, där kritiska röster pekat ut museets konst som tråkig och svårbegriplig. Museichef Bengt-Olof Johansson säger till Sveriges Radio att man tar kritiken på allvar. I hopp om att locka en bredare krets av besökare börjar man nu bjuda in fler lokala konstnärer att vara med och arrangera utställningar.</p>	<p>TECKNAD NAKENBILD RATAD AV KÖPLADA</p> <p>MALMÖ Illustratören Lina Ekstrands teckning av en ung kvinna iklädd skinnjacka, tunn blus, fluga och hög hatt blev för mycket för varuhuset Hansa i centrala Malmö. Problemet var inte kläderna den tecknade kvinnan bar utan dem hon inte bar – hon var nämligen naken över underlivet. Bilden hade satts upp i gallerian under en utställning där lokala konstnärer bjudits in att hänga nya verk. Efter protester från en upprörd småbarnsmamma beslutade dock ledningen för varuhuset att plocka ner bilden och ersätta den med en annan. Konstnären själv är kritisk till beslutet. »Folk har sex i tv, men en sådan här tavla ska inte få hänga uppe«, säger hon till Sydsvenska dagbladet.</p>	<p>föremål tros ha stulits, men FN-organet Unesco varnar ändå för att en rad föremål kan ha kommit på villovägar under det tumult som rådde. Alla konsthandlare och samlare uppmanas att vara särskilt uppmärksamma när de erbjuds att köpa egyptisk konst och slå larm om de misstänker att något är stulet. – Egyptens kulturarv är en del av mänsklighetens historia. Vi får inte tillåta att det hamnar i orätta händer, säger Unescos generaldirektör Irina Bokova i ett uttalande.</p>
<p>SOTHEBY'S DRAR TILLBAKA KOLONIALT STÖLGDODS</p> <p>LONDON Auktionshuset Sotheby's i London har dragit tillbaka en sällsynt afrikansk elfbensmask från 1500-talet. Masken, som ägs av ättlingar till den brittiske kolonialofficeren Henry Galway, skulle ha auktionerats ut i mitten av februari. När representanter för den västafrikanska staten Benin anklagade auktionshuset för att sälja kolonialt stöldgods, som borde lämnas tillbaka till sitt ursprungsland, beslutade Sotheby's i samråd med säljaren att dra tillbaka masken från försäljning. Ingen formell brottsanklagelse har dock lämnats in i ärendet. Masken beräknas vara värd omkring fyra miljoner pund.</p>	<p>HATTFÖRBUD STOPPADE BERTIL VALLIEN</p> <p>HELSINGBORG Glaskonstnären, skulptören och hedersdoktorn Bertil Vallien blev nyligen avvisad från en restaurang i Helsingborg. Orsaken? Krogen hade ett strikt förbud mot huvudbonader, och den 73-årige konstnären vägrade ta av sig baskern. – Jag behöver min basker. Det är av ren fåfänga, förklarade Vallien efteråt för Helsingborgs dagblad, och lade till att han burit baskern såväl i Växjö domkyrka som vid en smokingmiddag med kronprinsessan Victoria. På restaurang Bara Vara i Helsingborg var man dock inte lika vidsynta.</p>	<p>NYA MILJONER EFTER CHEFSAVHOPP</p> <p>VÄSTERÅS Det stormade rejält på Västerås konstmuseum strax innan jul, när Susanne Nilsson hoppade av sin post som museichef efter mindre än två års anställning. Hennes protest mot otillräcklig budget och dåliga ekonomiska förutsättningar får nu gehör efter att hennes avskedsbrev lämnats in. I slutet av januari meddelade kommunen nämligen att man är villig att skjuta till extra pengar. Vänsterpartisten Per Lithammer, som är ordförande i kommunens kulturnämnd, tog eget initiativ som nu leder till att museet får ett tillskott på tre miljoner kronor för att täcka sina underskott. Därutöver får museet också en extra miljon till utställningar och annan verksamhet under 2011.</p>	<p>KARIN MAMMA ANDERSSON ÅRETS KONSTNÄR</p> <p>STOCKHOLM Tidningen Konstvärlden har för fjärde året utsett årets konstnärer, och den här gången är det Karin Mamma Andersson som hamnar i topp. Tvåa på tidningens lista är Cecilia Edefalk, därefter följer Ylva Ogland, Nathalie Djurberg och Ann-Sofi Sidén. Kvinnor totaldominerar alltså den samtida konsten om man ska tro Konstvärldens ranking – endast en av de tio konstnärerna på listan, Jens Fänge, är en man. Listan är sammanställd av en jury på tolv konstexperter.</p>
<p>VÄRLDENS STÖRSTA MÅLNING – ÅTERKOMSTEN!</p> <p>MALMÖ Ifjol blev Helsingborgskonstnären David Åberg bestulen på sitt världsrekord. En litauisk konstnär målade en ännu större tavla än den 8 000 kvadratmeter stora som han skapat i en hangar utanför Ängelholm. Nu kavlar Åberg upp ärmarna för att ta tillbaka rekordet till Sverige. I sin brors mobiltelefonbutik vid Värnhemstorget i Malmö har han påbörjat ett nytt verk, en målning i akryl som går under namnet <i>My figurative world</i>. När målningen är färdig om ungefär ett år ska den täcka 20 000 kvadratmeter. Sitt förra jätteverk har han emellertid bränt upp. Ingen ville köpa det.</p>	<p>FELAKTIGT RASISTRYKTE FRÅN RÖHSSKA MUSEET</p> <p>GÖTEBORG Röhsska museet kastade sig oväntat in i debatten när stjärndesignern John Galliano nyligen fick sparken för antisemitiska uttalanden. Till sin pågående utställning om mode adderade museet en särskild Hall of Shame för modeskapare. Ett av exemplen gjorde gällande att designern Tommy Hilfiger på 90-talet skulle ha uttalat sig nedsättande om svarta människor, trots att Hilfiger flera gånger har visat att ryktet är en påhittad vandringssägen. Museets chef Ted Hesselbom försvarar sig med att man vill sätta in Gallianos uttalande i ett större sammanhang. »Har det hänt eller inte hänt är inte det som är viktigt. Det är en del av den modevärld vi är satta att beskriva«, säger han till SVT:s Kulturnyheterna.</p>	<p>BERUSAD BABY GÖR SUCCÉ</p> <p>GÖTEBORG En restaurang i miniatyrstorlek, ett gäng marionettdockor och en berusad baby. Det är ingredienserna i konstnären Johannes Nyholms kortfilm <i>Las Palmas</i>, som under vintern gjort stor succé på både Göteborgs filmfestival och konstmässan Market. Filmens trailer, som klockar in på dryga 80 sekunder, har samtidigt blivit ett fenomen på internet, och bara under sin första vecka online har klippet visats över tre miljoner gånger på Youtube. Dessutom har filmen tilldelats kortfilmspriset Startsladden på 800 000 kronor. – Mottagandet har varit helt otroligt, skriver en förbluffad Johannes Nyholm i en kommentar på debattsajten Newsmill.</p>	<p>FÖRSÄKRINGSKOSTNADER TYNGER MUSEER</p> <p>HELSINGFORS Att låna in konst till utställningar kostar skjortan för Europas museer. En undersökning från EU-kommissionen visar att museerna lägger upp till 15 procent av sin totalbudget på dyra försäkringar. Kraven på försäkringar kommer från de museer som lånat ut konsten, och kostnaden blir extra bekymmersam för mindre museer. Susanne Pettersson, chef för Alvar Aaltomuseet i Helsingfors, sitter med i den expertgrupp som genomfört undersökningen och menar att de utlånande museerna borde dämpa sina försäkringskrav. – Det innebär en stor risk för museikulturen i framtiden om museerna själva förhindrar stora projekt, bara för att de ställer krav på för höga försäkringar, säger hon till Kulturnytt i Sveriges Radio.</p>
<p>PRISAT HÅR</p> <p>BORÅS Nordens största textilkonstpris, The Nordic Award in Textiles gick i år till isländskan Hrafnhildur Arnardóttir, även känd under pseudonymen Shoplifter. Arnardóttir kommer ifrån Reykjavik men lever och verkar i New York, och har i många år experimenterat med skulpturer och klädesplagg av syntetiskt och mänskligt hår. Bland hennes mest kända verk finns en serie klänningar och hårskulpturer som burits av sångerskan Björk. Prissumman för The Nordic Award in Textiles ligger på 250 000 kronor.</p>	<p>KKV-VERKSTAD RÄDDAS</p> <p>STOCKHOLM Året inleddes med en kalldusch för de cirka 800 konstnärer som huserar i Konstnärernas kollektivverkstad i Sickla öster om Stockholm, när kulturnämnden i Stockholms stad beslutade att halvera sitt stöd. Efter några ovissa dygn lyckades man dock få Nacka kommun, på vars mark verkstaden ligger, att kliva in med 200 000 kronor som räddar situationen åtminstone tillfälligt. Stockholms stads beslut att kapa KKV:s bidrag har nu anmälts till kommunens revisorer av både Vänsterpartiet och Miljöpartiet.</p>	<p>EGYPTISKA KONSTSKATTER HOTAS</p> <p>KAIRO Under protesterna mot Egyptens diktator Hosni Mubarak hamnade landets ovärderliga konstskatter i fokus på ett nytt sätt. När huvudstaden under delar av revolten stod utan polisiär kontroll bröt sig någon in i ett lager på nationalmuseet i Kairo. Inget av museets allra mest värdefulla</p>	<p>TYSKA GIACOMETTISVINDLARE STRAFFAS</p> <p>STUTTGART Rättegången mot en tysk förfalskningsliga, som misstänks ha producerat och sålt ett tusental falska Giacomettiskulpturer, har nu skördat sina första offer. Tre av de åtalade dömdes i slutet av februari till fängelsestraff och dryga böter. Åtalet är ännu inte klart mot ligans huvudmän, en 62-årig konstsamlare från Mainz och en 59-årig man som klätt ut sig till greve och lurat människor att köpa förfalskade skulpturer som han påstått kommer ifrån ett förråd tillhörande Alberto Giacomettis yngre bror. Rätten yrkar dock på fängelse i över nio år för de två männen.</p>

MIRAKEL

VAD ÄR DET EGENTLIGEN som luktar unket med äktenskapet kultur och hälsa? Konstnärer har sedan konstbegreppets födelse på 1700-talet vittnat om nödvändigheten av den kreativa processen. Dess värde beskrevs av bland andra Immanuel Kant som något vi upplever som helt nödvändigt. Ur ett större perspektiv är konstverk förstas bara 'objekt för sig själva'. Konst behöver inte, eller bör kanske inte ens, fylla någon annan funktion än att bara vara. Ändå matas vi med myten om livsnödvändigheten av att få skapa konst och kultur – konsten som ett slags djupare meningsbärare av vår mänskliga tillvaro. Konstens positiva effekter för den skapande individen finns det många exempel på, inte minst inom den spridda terapiformen »uttryckande konstterapi«. Många fler fall av konstens patos som vägen till personlig urladdning finns inom litteratur-, musik- och danshistorien. Men kan konsumtion av konst och kultur öka människors hälsa och välbefinnande? Kan kultur rent av bota sjukdom? Kanske stinker frågorna ovan därför att konsten i flera historiska skeden reducerats till katalysator åt makteliten när *samhällets bästa* blivit synonymt med konstens anspråk. I ett idag klassiskt verk av konstnärgruppen *love and devotion* genomfördes förändringar av psykos- och rehabiliteringsavdelningarna på Ulleråkers sjukhus. Vad som från början var ett utsmykningsuppdrag kom att pågå under flera år under 2000-talet. Förändringarna bestod i arkitektoniska omarbetningar genom tillbyggnader och rumsförändringar, allt för att öka komforten för både personal och patienter. I mottagandet av detta verk var det få som kastade sig över det ändamålsenliga och cyniska i detta beställningsuppdrag. Istället ansågs gruppen ha tagit sig en utsmykningsuppdraget på ett okonventionellt och problematiserande sätt och gått in för att *möta människorna på deras villkor*. Men *love and devotion* på Ulleråkers sjukhus är ett framgångsrikt konstverk just därför att det inte bundit fast i ett specificerat uppdrag, utan för att det har stått konstnärerna fritt att kritiskt förhålla sig till platsen och människorna.

Exemplet med *love and devotion* kan sägas vara undantaget som bekräftar regeln. Kan intressant konst vara politiskt styrd för

Kulturpolitikerna storsatsar på att göra kultur till en hälsofråga. Konstverk ska göra sjuka människor friska, eller åtminstone lindra deras plågor. Men är det verkligen bra för konsten att reduceras till ett smärtstillande medel?

att främja hälsa och samtidigt så pass fri att den kan granska sin egen plats i samhället? Här har ofta reflektioner från konstnärer studsat mot politikernas krav på sina väljares välbefinnande. För att lösa upp denna schism efterfrågas idag fler och fler rapporter och forskningsstudier med handfasta exempel på hur kultur kan främja livslängd, minska stress eller öka känslan av socialt engagemang.

– Nu lever vi i en terapeutisk tid och då blir konsten en förbandslåda, sade akademiledamoten Horace Engdahl nyligen i en intervju i en svensk dagstidning. Vad han åsyftade var lika mycket ett konstaterande av kulturens inslagna vägar av politiskt och socialt engagemang, som vår nyfunna tilltro till forskning och vetenskap.

Gunnar Bjursell, professor vid Centrum för kultur och hälsa vid Göteborgs universitet, menar att kulturell aktivitet och ett långt friskt liv har ett tydligt samband inom både praktik och forskning. Han leder ett nytt forskningscentrum med målet att bygga upp kunskap om hälsans koppling till konsten och kulturen, och har nyligen gett ut en av de första böckerna i ämnet. Han talar om en *hälsans paradox* – vi får det mer materiellt välställt men ohälsan i samhället ökar ändå inom flera områden. Ett av de tidiga problemen för att mäta effekten av konst på hälsan har varit dess mångfacetterade uttryck och tankeformer som svårigen låter sig sammanfattas eller ringas in i enskilda studier. Med Centrum för kultur menar Bjursell att detta problem kan undvikas då statsvetare, sociologer, neurologer, konstnärer, pedagoger och religionsvetare kommer att kopplas till projektet.

I NOVEMBER 2009 PRESENTERADE kulturministern pilotprojektet *Kultur på recept* som gav två regioner – Skåne och Västerbotten – uppdraget att se över hur kultur kan främja hälsa, eller rättare sagt förhindra ohälsa. Helt enkelt minska sjukskrivningarna. Projektet är avslutade och snart kommer man att presentera resultatet. Projektledaren Christina Gedeberg-Nilsson har en orubblig tilltro till projektets förtjänster: – Man kan se att det är en vinna-vinna-situation eftersom

MEDICINEN

kulturen har en möjlighet att nå nya grupper samtidigt som vården har fått ett extra tillskott i sina komplement till behandlingar, säger hon.

För en politiker är detta själva essensen med ett lyckat pilotprojekt – ingen verkar för stunden förlora. Men i ett längre perspektiv är det mycket svårare att se att konstens roll som förnyare av vårdmetoder nödvändigtvis gynnar kultursektorn och människors förhållande till samtida konst och kultur.

I Västerbotten handlade det om att undersöka tre specifika kulturella aktiviteter – målning, silversmide och arbete med keramik – för att sedan mäta hälsoeffekter med blodprover och frågeformulär. Den största svårigheten är att kunna utrona orsak och verkan. I en studie har man påvisat lägre stressnivåer och högre levnadsålder hos körsångare än för de som inte sjunger i kör, men vad som orsakar vad är fortfarande höljt i dunkel.

I en forskningsöversikt presenterad av Statens Folkhälsoinstitut 2005 läggs stor vikt vid en bredare, mer holistisk förståelse av hälsa. Som statsvetaren Robert D. Putnam beskrivit kan individers sociala nätverk av värderingar, förtroenden och normer sammantaget förbättra samhällseffektiviteten. Med det i åtanke kan kanske även konsten undslippa det samhällsförbättrande oket, och bli till en naturlig del av det sociala sammanhang som formar människor i stort.

TRE TEORIER UNDERBYGGER DE SENASTE årens fokus på konstens hälsoeffekter. Först och främst teorin om hjärnans plasticitet, dess ständiga utveckling under människans livstid. För det andra det överhettade området epigenetik som rör genernas på- och avstängning i vår kropp, beroende på hur vi mår och vad vi gör. Den tredje pusselbiten är den omhuldade lyckoforskningen som gett psykologer världen över grönt ljus för att hitta nya metoder för att förhöja känslan av livsglädje. Kända lyckoforskare som Sonja Lyubomirsky har genom detta genomslag också kunnat diskutera själva begreppet **hälsa** och vad som menas med ett lyckligt liv. Hon menar, liksom de flesta andra psykologer, att melankoli, lidande och motgång alla är centrala

delar av människan på vägen mot välbefinnande. För konst- och kulturförespråkare är detta en brännande punkt för att en gång för alla stävja massmedial och opportun kritik mot 'svåra' eller 'provocerande' konstverk och konstformer.

Ett psykologiskt och politiskt laddat verk som Santiago Sierras *430 PEOPLE PAID 30 SOLES PER HOUR*, där lokala kvinnor, kopplade till en hjälporganisation för underprivilegierade och hemlösa, betalades åtta dollar för fyra timmars arbete, blir inte bara provokativ utan psykiskt drabbande och informativ. Att konst av denna typ kan riva upp sår, visa negativa samhällsfunktioner eller synliggöra människor är kanske inte enbart negativt.

FÖRFATTARNA LINDA EWLES OCH INA SIMNETT talar i sin bok *Promoting Health* om flera olika typer av hälsa som alla behöver balanseras för att vi ska må bra: Fysisk hälsa, psykisk hälsa, intellektuell hälsa, social hälsa och andlig hälsa. Skulle man till denna lista av vårt välbefinnande kunna lägga till kulturell hälsa – den del av oss som utsätts för nya situationer, besvärande gestaltningar eller uttryck som inte nödvändigtvis är behagliga? I så fall skulle diskussionen om konstens förhållande till vår hälsa kunna hållas utan samma ekonomiska och politiska begränsningar och kanske hitta sin egen nisch i djungeln av hälsofrämjande åtgärder.

ROBERT STASINSKI

KONSTKRITIKER OCH TJÄNSTLEDIG PROJEKTKOORDINATOR PÅ IASPIS.

ERICSON

PÅ FACEBOOK:

SARA-VIDE ERICSON

IDAG SKA ANDERS RYDELL KOMMA HIT OCH GÖRA EN INTERVJU FÖR NÄSTA NUMMER AV KONSTNÄREN. DET SKA BLI SÅ SPÄNNANDE ATT SE VAD HAN FRÅGAR MIG!

FEBRUARY 22 AT 3:43

OSCAR GUERMOUCHE

ÄR DU FEMINIST?

FEBRUARY 22 AT 3:45

SARA-VIDE ERICSON

HA HA HA!

FEBRUARY 22 AT 3:45

KONSTNÄREN SARA-VIDE ERICSON HAR ALDRIG VÄNTAT PÅ ATT BLI UPPTÄCKT. FÖR KONSTNÄREN BERÄTTAR HON OM HUR MAN LOCKAR EXPRESSEN TILL SIN VERNISSAGE, VÄRJR SIG MOT FEMINISMEN OCH SÄNDER UT BARKBÅTAR PÅ INTERNET.

DET ÄR EN AV DE MEST spartanska ateljéer jag har sett. Ett litet källarrum helt avklätt så när som på en soffa, ett litet skrivbord och några hyllor. SARA-VIDE ERICSON säger att hon levde här ett tag, när hon häromåret kom tillbaka från ett artist-in-residence i Kina. På soffan ligger hennes hund LARRY. Hon är totalt ointresserad av mig, under hela intervjun ligger hon hoprullad och sover – tror jag. Sara-Vide kokar kaffe. I hörnet sitter en stor svart korp och tittar ner på oss. Den anlände en dag i en kartong inklädd i bubbelplast utan avsändare. »Jag trodde först att det var ett förtäckt hot. Men sedan förstod jag att den kom från pappa. Han gör sånt.«

På väggen framför mig hänger en ensam tavla, halvfärdig. På något sätt får jag känslan av att korpen trätt ut ur de ödsliga landskap som hennes målningar ofta inramas utav. En människa står på knä. Ansiktet brinner. Sara-Vide målar människorna i naturlig storlek – det är svårt att få det till en bra helhet annars, säger hon.

I den nya serien utforskar Sara-Vide social paranoia – vad folk tror och tänker om dig i olika situationer. Ett par av målningarna har redan skickats till Armory Show i New York. Hon gick ut Mejan häromåret, men det har redan talats om Sara-Vide som Sveriges nästa stora svenska målare. Många fick upp ögonen för henne redan under hennes omtalade slututställning *She-Wolf*, där hon i en serie bilder målade av sina sexuella »erövringar«. En serie målningar som båda hänförde och förfärade.

Jag får en kopp kaffe. Sätter mig i soffan. Frågar om hon är medlem i KRO. »Måste man inte det?« säger Sara-Vide och tittar på mig förvånad.

VARFÖR BLEV DU KONSTNÄR?

– Jag ville egentligen bli arkeolog. Jag tittade i arkeologiska tidskrifter och fascinerades av de där bilderna där man avtecknar benskärvor och annat som man hittar. Det intressanta är att benskärvan blir tydligare i en teckning än den blir om man fotograferar den. Det är så märkligt, och så bra. Det värsta som finns tycker jag är när man ska äta middag hos någon och de ska ha mysbelysning på så man inte kan se tallriken. När man tvingas leta efter nyanserna i maten. Det som var skönt med de arkeologiska teckningarna var att de var tydligare än verkligheten. Men jag kom på efter ett tag att jag inte hade skäl nog att bli arkeolog bara för att jag gillade teckningarna. Det var på den vägen...

ÄR DU INTRESSERAD AV DEN DÄR TYDLIGHETEN FORTFARANDE?

– Ja, det är därför jag målar. Jag gillar det tydliga. I en målning kan man lyfta fram tydligheten till det extrema. Man kan rensa bort allt som är oviktigt. Förstärka kontraster. Städa!

DU HAR SAGT I EN TIDIGARE INTERVJU ATT DET FINNS NÅGOT VÄLDIGT KRAFTFULLT I DET ORDINÄRA. ÄR DET SAMMA SAK?

– Jag vill skapa igenkänning. Att gesterna, människorna, kläderna i målningarna ska vara ganska superbasic. Enkla.

ÄR KLÄDERNA VIKTIGA?

– Någon sade till mig en gång att jag målade »mode«. Då blev jag skitarg. Det tog minst en vecka för mig att smälta. Det var väldigt stigmatiserande, det där. Kläderna är inte intressanta i sig, utan blir först det i ett visst sammanhang. En reporter sade till mig att personerna i mina målningar hade en väldigt specifik stil. Jag höll inte alls med. De har faktiskt en stil som »inte finns«.

DU HAR SAGT ATT DU INSPIRERATS MYCKET AV LOKALA KONSTNÄRER?

– Den konsten jag kom i kontakt med från början var lokala konstnärer. Jag växte upp i Bollnäs. Den första jag verkligen gillade var LIM-JOHAN. Hans supernaivistiska målningar och skulpturer.

DU BLEV UPPMÄRKSAMMAD REDAN UNDER MEJAN... HUR GICK DET TILL?

– Det var för att jag spammade hela Stockholm med mejl. Jag var klar med min slututställning *She Wolf* en månad innan vernissagen. Jag är, i motsats till vad många verkar tro, väldigt strukturerad och organiserad och tycker om att vara klar i god tid. Så jag hade en månad som jag lade på att bara försöka få folk att komma till utställningen. Jag skrev ihop pressreleaser som jag försökte göra ganska spännande för pressen att reproducera. Jag googlade fram hur man skrev en bra pressrelease och försökte skriva dem förhållandevis attraktivt.

HUR ÄR EN BRA PRESSRELEASE?

– Ja, tydligen måste man lägga in citat av sig själv i texten, som ska vara lätta att rycka ut och använda. Då får tidningarna gratismaterial, grattis, varsågod. Sedan bad jag min lillasyster att plåta pressbilder. Jag hade läst att det var viktigt att det skulle »hända« något i pressbilden. Det fick inte vara en statisk bild på en målning. Det är bättre om man bär den. Det blev bra! Det gick hem.

VAR PR-ARBETET EN DEL AV VERKET?

– Nej, inte alls och verkligen inte. Men jobbar man ett år på en utställning vill man att det ska komma folk. Inte bara dina klasskompisar och din mamma. Det är ju ingen annan som drar dit folk, så då får du väl göra det själv?

DET KÄNNES TYPISKT

ÅTTIOTALISTAKTIGT. ATT INTE VÄNTA PÅ ATT BLI UPPTÄCKT...

– Va? Åttiotalistaktigt vet jag inte... Men man måste ju se till att man blir upptäckt. Man måste servera sig själv. Är det okej att jag röker?

»JAG FÅR LUST
ATT STRYPA DEM.
JAG BLIR
ASTRÖTT.«

VISST! DET UPPLEVS JU OFTA OFINT
ATT MARKNADSFÖRA SIG SJÄLV,
INTE MINST I KONSTVÄRLDEN. HUR
FÖRHÖLL DU DIG TILL DET?

– Jag brottades med det såklart.
Jag fick höra på omvägar att »hon gör
sån jävla reklam för sig«. Men man får
ju väga för- och nackdelar mot varan-
dra. Vill jag sitta där ensam och känna
mig fin eller vill jag att det ska komma
massor med folk men skämmas när
Expressen dyker upp?

HÄNDE DET?

– Ja, visst. De körde rubriken »Hon
målar sina sex-ex«, eller nått sånt. Jag
gjorde ju inte utställningen för att få
uppmärksamhet, det var senare – när
jag satt och sammanfattade allt som
jag förstod att folk som egentligen inte
är intresserad av konst skulle tycka det
var jätteintressant med en ung tjej som
målar av sina killar. Jag är ju inte dum i
huvudet.

MEN MEDIA INTRESSERAR DIG?

– Jättemycket, en stor del av min
familj arbetar med reklam så det är inte
så konstigt. Det är intressant att få ut
information, och se vad som fastnar. Hur
man kan vinkla saker för att nå ett mål,
och hur man kan misslyckas också. Men
det är ett intresse, inte min konst. Som
fotboll.

HUR TOG SHE WOLF-SERIEN
FORM?

– Det började med att jag målade av
en relation som jag hade då med en kille
som hette Elias. Jag målade hur vår rela-
tion var. Sen fortsatte jag med en kille
till. Och efter det såg jag ett mönster. Så
då fick jag skapa fler relationer så jag
kunde måla dem. Det blev sju målningar.
Några killar blev inte målningar. De kom
på vernissagen och undrade varför inte
de fick någon målning. De var lite sura.

OM MAN LÄSER ARTIKLARNASOM
SKRIVITS OM DIG SÅ HANDLAR DET
MYCKET OM FEMINISM.

– Det är inte jag som pratar om femi-
nism. Alla som kommer hit pratar med
mig om det – hela tiden. Det, om något,
är provocerande. Jag arbetar ju inte med
det perspektivet i mina verk. Men alla
ska hela tiden läsa in det. Det kommer
hela tiden folk som ska räkna männis-
kor till ett visst kön på mina tavlor och
frågar »Har du någon feministisk tanke
med att sex av åtta är kvinnor«. Vad ska
jag svara på det?

HUR FÖRHÅLLER DU DIG TILL DET?

– Jag får lust att strypa dem. Jag blir
astrött. Man måste väl kunna tala om
hela mänskligheten utan att behöva se
bilden av det ena könet som en totalitär
representant för någonting? En skribent
skrev om en målning i min slututställ-
ning att »i Sara-Vides konst utvecklas
den kvinnliga sexualiteten«. What the
fuck! Det gör den inte alls.

ÄR DET INTE LÄTT ATT HAMNA DÄR
OM MAN ÄR TJEJ OCH SKILDRAR
RELATIONER?

– Jo det verkar så, eftersom jag
delvis jobbar med maktbalanser i
mellanmänskliga relationer – då
läser tydligen många människor in
genusperspektivet.

ÄR FEMINISMEN BEGRÄNSANDE
TYCKER DU?

– Feminismen startades ju för att ta
itu med orättvisorna, samtidigt blir det
begränsande att alltid behöva referera
till sitt kön i vad man än gör. Vi har ju
strävat efter att man inte ska behöva
bli en representant för sitt kön. Det var
målet, men ändå har man fastnat i det.
Det är på sätt och vis ett bakslag för
feminismen.

HUR REAGERAR FOLK NÄR DU
SÄGER SÅDÄR?

– De tycker att jag lever i »förne-
kelse« och »förbiser viktiga faktorer«. Att jag inte är upplyst. Det är inte så att jag lever i en illusion att samhället är jämställt. Men man måste kunna skilja

»DU HAR DEN
PERFEKTA
KROPPEN FÖR
ATT VARA MED
I MITT NÄSTA
PROJEKT.«

på sin egen person, privata sammanhang och samhälle.

NÅGON SKREV ATT DU HAR BLIVIT
POSTFEMINISMENS FÖREBILD.

–Det var gulligt!

HUR SKAKAR MAN AV SIG DET
PERSPEKTIVET DÅ?

–Jag vet inte, inte heller om det är något jag behöver »skaka av mig«. Men – ju mer jag pratar om feminism ju mer insnöad och kategoriserad blir jag. Det är helt hopplöst. Moment 22.

UTSTÄLLNINGEN *MY NAME IS NOT SUSAN* (SAMLINGSUTSTÄLLNING MED
BLA IRIS SMEDS, SIGNE JOHANNESSEN,
MAGDALENA NORDIN, LILI VON
WALLENSTEIN OCH ÅSA ERSMARK) PÅ
NORRTÄLJE KONSTHALL I HÖSTAS VAR VÄL
ETT FÖRSÖK ATT TA ITU MED FRÅGAN?

–Vi tänkte att vi får väl ta diskussionen då. Jag ville bara säga till alla som lade ett könsperspektiv på min konst att »Nej, jag är bortom allt det där. Ni är tyvärr tjugo år efter. Kom till mig här i framtiden istället«.

FUNKADE DET DÅ?

–Någon sade tydligen till konsthallschefen: »Vad roligt med en så kvinnlig utställning«, och han svarade att det »var därför han tagit in en kvinnlig curator«. Fan, det går ju inte (Sara-Vide simulerar andnöd).

IGNORERA FRÅGAN HELT?

–Kanske, men nu sitter jag ju här och pratar om det igen (simulerar än mer akut andnöd). Nu tänker jag att man ska ta diskussionen om tjugo år. Tiden är inte mogen ännu, eller snarare, människor är inte mogna.

ÄR INTE DETTA EN
METADISKUSSION...

–Jo, det är väl ett sätt att komma vidare. Men det är bara tröttsamt ibland att jag ska behöva ta den här diskussionen för något som är så självklart.

DU HAR SAMARBETAT EN DEL MED
KONSTNÄREN MAGDALENA NORDIN.
HUR MÖTTES NI?

– Vi var lite ytligt bekanta först. Men vi började arbeta tillsammans efter att hon kom fram till mig på en fest på Konstfack och sade »Sara-Vide, du har den perfekta kroppen för att vara med i mitt nästa projekt«. Vi var skitfulla. Hon bad mig komma till hennes lägenhet några dagar senare och ta med mig »bikinis eller sexiga kläder«. Jag var ganska nervös när jag åkte dit. Lägenheten såg ut som en knarkarkvart och det var latexgrejer och kläder överallt. Skitstökigt. Projektet var en hyllning till porrstjärnan Jenna Jameson på hennes födelsedag. I Jamesons självbiografi finns det massor med bilder, Magdalena tog om de bilderna med oss som modeller. Sedan printade hon ut dem, och på Jamesons födelsedag klistrade vi upp bilderna som affischer ovanpå de stora reklamskyltarna på stan.

NI HAR GJORT EN
MUSIKVIDEO OCKSÅ?

– Det är »Maggans« projekt. Hon ville ha med mig i videon till sin låt *Who I Am*. Det var ett nollbudgetprojekt, där hon använde av vad som fanns till hands för att börja bygga en popkarriär. Vem drömmer inte om en popkarriär? Hon plockade interiörer från olika offentliga platser, vi filmade på ett kafé där hon hade hittat en soffa som såg ut som en i en Rihanna-video. Jag fick byta om till »någon slags klänning« inne på toaletten. Sedan spelade vi in inför alla som satt och fikade. I en annan scen kastade jag mig sexigt mot en glasvägg på ett varuhus för att simulera en orgasm i en dusch. Det var väldigt roligt!

MEN DEN VIDEON TOLKADES
VÄL OCKSÅ UR ETT FEMINISTISKT
PERSPEKTIV?

– Ja, vad fan. Folk sade »Vilken bra feministisk kommentar. Ni är ju

inte alls så snygga och sexiga«. De såg det som en Fittstimsgrej att Magdalena gör en sådan video. Men hon är inte alls intresserad av det. Hon vill göra en popkarriär.

Vad skiljer egentligen nämnda kommentarer från sexisterna som skriver i Youtubekommentarna att »Vad fula och äckliga ni är«? Båda tycker uppenbarligen att poängen är att vi är »fula och osexiga«. Intressant att de kan förenas i det i alla fall.

MEN NI UPPFATTAS VÄL
SOM IRONISKA?

– Även det är oerhört provocerande. Jag förstår inte vad som är så farligt med att mena allvar. Många använder ironi för att de är så rädda att de inte ska förstå. Det är tråkigt.

BÅDE DU OCH MAGDALENA
ÄR GANSKA AKTIVA PÅ NÄTET,
BLOGGAR OCH TWITTRAR. DET
ÄR JU KONSTIGT NOG GANSKA
OVANLIGT I KONSTVÄRLDEN,
LARS VILKS HAR VÄL VARIT
UNDANTAGET.

– Jag förstår inte hur man kan hålla sig? Internet ligger där som ett öppet hav. Det är klart man vill skicka ut sina barkbåtar på det. Jag skulle behöva sätta på mig tvångströja för att inte vara där. Jag började blogga när jag gick på konsthögskolan.

OM DIN KONST?

– Nej, om vad jag åt till lunch. Tyvärr tröttnade jag på det och just nu bloggar jag inte.

VARFÖR TROR DU DET ÄR SÅ FÅ
KONSTNÄRER SOM ÄR AKTIVA I
SOCIALA MEDIER?

– Det finns väl en rädsla för det triviala. Och det är ju trivialt i sig. Man bloggar ju om vardagliga saker. Det finns en idé att om man ska »prata« som konstnär så ska det handla om konsten – inte att du har hård mage och vardagliga hinder. För då är din konst plötsligt oseriös.

DU HAR SAGT I EN INTERVJU ATT DU
ÄR EN »TYPISK ÅTTIOTALIST«?

– Det har jag inte alls. Reportern lade orden i min mun. Hon såg att jag hade Facebook uppe och jag sade på skämt att jag väl var en typisk åttiotalist. Det blev en grej förstås. Kom igen! Det där funkar inte. De där indelningarna är bullshit, det vet alla med lite innanför pannbenet.

ÄR DET INTE LÄTT DÅ ATT HAMNA I
EN FÖRENKLING, DEN TWITTRANDE
POSTFEMINISTEN?

– Jag får ångest för dessa förenklingar varje gång jag läser en intervju, och känner att det där skulle jag velat utveckla mer. Ingenting är så enkelt som det kan verka egentligen, givetvis. Men jag är medveten om att det i media måste bli en slags förenkling. Däremot är jag mycket mottaglig för svår ångest över vad som ibland kan formuleras.

MEN DET FINNS VÄL ÄNDÅ
GENERATIONSSKILLNADER?

– Självklart, när jag bloggade hade min moster lite svårt att förstå att man är sig själv på nätet. Hon tyckte att där borde man vara någonting annat. Förstår du vad jag menar? Jag lever mitt liv lika mycket på nätet som utanför, jag gör ingen skillnad på det.

DET UPPLÉVER JAG SOM EN GANSKA
TYDLIG GENERATIONSFRÅGA,
ATT VARA SIG »SJÄLV« ELLER
REPRESENTATIV PÅ NÄTET.

– Min moster sa åt mig att inte skriva att jag var bakis på bloggen, »Det ser så illa ut«. Men om jag träffade någon på stan skulle jag ju säga att jag är det. Vad är skillnaden? Vad är så farligt? Förutom att folk som hon tror att jag är full jämt eftersom jag skrivit om det en gång. Apropå besläktade ting är det ju i och för sig lätt att göra bort sig, det har jag ju gjort några gånger.

MEN DET ÄR VÄL INTE BARA TRIVIALA
DISKUSSIONER?

– Såklart inte. Men för mig är det väldigt givande att lätt kunna hålla kontakt mitt nätverk. Man är ju ensam i sin ateljé. Nätet blir vägen ut ur den ensamheten. På nätet upprätthåller vi en ständigt pågående diskussion kring sånt som rör villkor, kulturpolitik osv. Utan sociala medier skulle jag vara ganska isolerad. Det är där debatter och ställningstaganden sker.

JAG TROR JAG KÄNNER MIG GANSKA
KLAR. HAR NÅGRA FRÅGOR TILL, MEN
VET INTE DE ÄR RELEVANTA LÄNGRE.

– Vilka då?

DU KAN FÅ LÄSA SJÄLV (STRÄCKER
ÖVER PAPPRET MED FRÅGORNA).

– Haha, den här är rolig: »Är du måleriets Lars Norén?«

JAG TYCKTE DET VAR EN SNYGG FRÅGA...

– Sjukt snygg, jag gillar den.

VAD TYCKER DU DÅ?

– Jag har inte sett så mycket av honom, så jag vill inte säga. Men kan du inte istället påstå »Du är måleriet Lars Norén« så får det stå för dig?

TEXT: ANDERS RYDELL

FOTO: EMMA ARVIDA BYSTRÖM

FACEBOOK:

SARA-VIDE ERICSON

DEN ROLIGASTE FRÅGAN ANDERS RYDELL
STÄLLDE MIG, I INTERVJUN TILL NÄSTA
NUMMER AV TIDNINGEN KONSTNÄREN,
VAR OM JAG VAR MÅLERIETS LARS NORÉN.
VAD TROR NI JAG SVARADE?

FEBRUARY 22 AT 6:50

ÄLMAJTY Å ELIESON

»VEM FAN ÄR LARS NORÉN« KANSKE.

FEBRUARY 22 AT 7:15

EMMA MÄRTA

LARS NORÉN ÄR DRAMATIKENS SARA-VIDE
ERICSON

FEBRUARY 22 AT 7:17

PÅ FEL SIDA AV NÄTET

Att som ung konstnär få miljontals visningar på videoklippen, som dokumenterar ens performance, torde vara något av ett drömscenario, men om de flesta av de sjuttontusen kommentarerna lyder »FUCKING HIPSTERS!«, vad händer då med konstverket? Konststudenten Natacha Stolz framförde i mars 2010 sitt performance *Interior Semiotics* på ett evenemang kopplat till School of the Art Institute of Chicago. Några månader senare länkade någon till Stolz video på det ökända bildforumet 4chan. Efter en vecka hade verket visats 400 000 gånger.

Interior Semiotics visar tydliga influenser av bland annat *Semiotics of the Kitchen* av Martha Rosler och *Interior Scroll* av Carolee Schneemann. Inför en tyst publik ägnar Stolz de första minuterna åt att med svårighet öppna en konservburk med helfabrikatet SpaghettiO. Sedan reciterar hon: »Dirt is all around us. Everything is shit. We apply meaning, value and worth to the shit surrounding us. We live by this meaning and by our words. We live by worth and apply value. But everything is shit«. Yttrandet övergår i otvetydliga stavelser varpå hon börjar kladda burkens innehåll på sin tröja. Efter det klipper konstnären ett hål i sina strumpbyxor och börjar röra vid sig själv. Efter detta är det lite oklart vad som händer. Någon form av vätska börjar rinna ur konstnären, varpå kameran riktas mot publiken. Det avslutas med att Stolz torkar upp vätskan och går ut.

Trots de feministiska konnotationerna i verket är det inte några politiska insikter som de 4chan-genererade kommentarerna uppvisar. De flesta verkar mest irriterade över Stolz existens. Andra förargar sig över att hon inte kan öppna en konservburk, framförallt med tanke på att hon är kvinna. Detta kopplas till hennes hipsterskap och vidare till hennes och publikens antagna tillhörighet i medelklassen. Att hon överhuvudtaget kallar det hon gör för konst upprör många. Men mest är det de obscena inslagen som förvånar, trots att obscenitet förstås inte är ovanligt på internet. På ett för forumet sedvanligt vis lades bilder på konstnären, samt hennes adress och telefonnummer, snabbt upp till allmänt förfogande.

4chan är ett forum utan arkivfunktion där anonymiteten har gjorts till en dygd. Inläggen genomsyras av internhumor, porr och kvinnoförakt, varför allt bör tas med en nypa salt. Vissa avdelningar uppdateras flera gånger i sekunden, vilket gör att bara det som intresserar otroligt många uppmärksammas, resten faller i glömska. Just att man aldrig i efterhand ställs till svars för sina inlägg eller kommentarer har skapat en mycket speciell miljö. *Interior Semiotics* uppvisar egentligen många likheter med den jargong som kan ses på 4chan. Nihilismen i uttalandet »everything is shit« känns igen. Att hon remixar äldre konstverk stämmer också överens med den remixkultur som florerar här, och det obscena och motbjudande är snarare regel än undantag.

Det som hamnar på 4chan sugas ofta in i en virvel av remixande och omtolkande. På Youtube kan man finna klipp där användare har klippt om *Interior Semiotics* och lagt till discomusik. Ett annat med titeln *Interior Semiotics Remake* visar en kvinna som frissande tillagar SpaghettiOs på det vanliga sättet. Dessa kan förstås tolkas som ett vidgande av konstverket, men samtidigt

En performance-video av konststudenten Natacha Stolz har väckt upprörda känslor i ett nätforum. Kan konst överhuvudtaget komma till sin rätt på internet – eller är det tvärtom just där det verkligen händer? Konstverket 'Interior Semiotics' ställer frågan på sin spets.

som man kan notera att samtliga har en normaliserande funktion. Det som irriterar i det ursprungliga konstverket tas nämligen bort. Diskomusiken döljer den obekväma tystnad och långsamhet som genomsyrar Stolz' performance. Klippet, där det lagas SpaghettiOs, har en korrigerande funktion som är uppenbar, särskilt med tanke på att underrubriken är »my remake of weird spaghettiO video«.

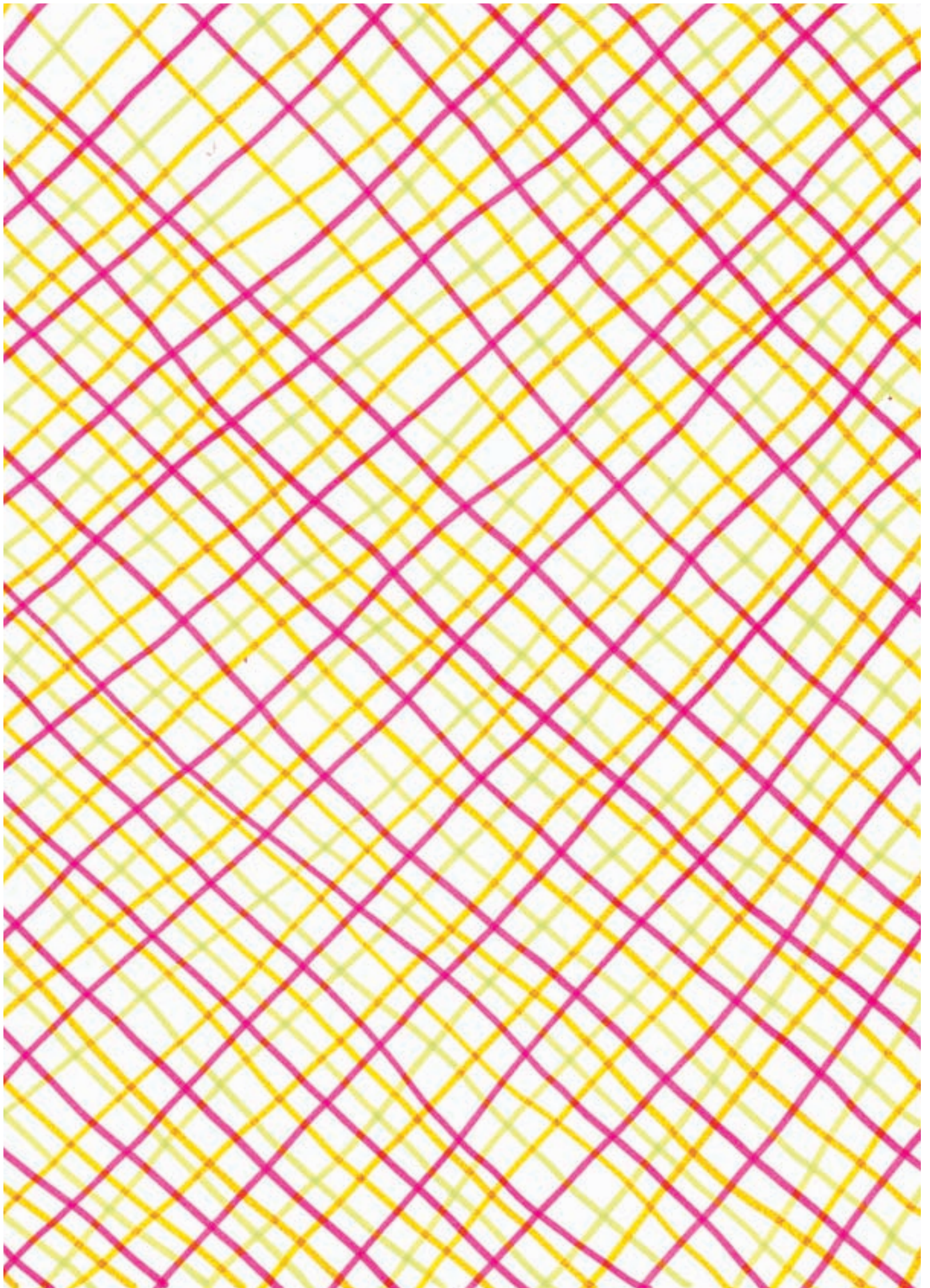
Sårbarheten i Stolz verk verkar störa de som kommenterar på 4chan allra mest. Hon agerar synbart nervös i videon och publiken är ännu mer obekvämd. Ändå stannar de kvar under hela uppträdandet och jublar när det är klart. Det kontrakt kring respekt mellan konstnären och publiken som krävs vid en performance går på internet förlorat. Här finns inget erkännande av de eventuella insikter som kan komma av en gemensam upplevelse. Att publiken uppvisar en homogenitet i klädsel och beteende tolkas som en svaghet. En kommentar på Youtube lyder »These are the same useless pseudointellectual IDIOTS that will follow any extremist ideology.«

Tillhör man en grupp frivilligt likställs man på 4chan ofta med boskap. Den fysiska samvaro och närvaro som fattas på nätet men som kan ses på klippet gör den stora skillnaden. Häri ligger troligtvis också anledningen till att Stolz kritiserats så mycket. Hennes kroppslighet är mycket påtaglig i klippet, dels genom hennes handlingar, men också genom den tafflighet med vilka dessa genomförs. När evenemanget ägde rum gick hon dessutom under sitt riktiga namn, för att sedan, efter att trakasserats på 4chan, byta till artistnamnet Gabbi Colette.

Stolz status som konstnär och den immunitet som det ofta ger underkänns de som kommenterar på 4chan, som i sammanhanget kan beskrivas som en sorts digital offentlighet. Konstvetaren Jessica Sjöholm Skrubbes avhandling *Skulptur i folkhemmet. Den offentliga skulpturens institutionalisering, referentialitet och rumsliga situationer 1940–1975* behandlar i ett kapitel klotter på nakenakter i det offentliga. Mycket av klotret på dessa statyer är placerat så att det uppmärksammar den förbipasserande på statyns konsttillhörighet och kroppslighet. Genom detta menar Skrubbe att det estetiska raster som konstnären lagt över nakenakten avlägsnas. Det som hände med *Interior Semiotics* på 4chan kan beskrivas på samma sätt då det intellektuella raster, som Stolz genom sin position och inspiration lagt över det, dissekerades och avlägsnades. Dessutom missförstås publikens respekterande av konstnärens integritet som okritiskhet. Hennes självutlämnande erkänns inte som konst. Publiken ses som boskap. Stolz påtagliga kroppslighet blir en anomali på ett kropp- och namnlöst forum. Det gör sig inte på internet. Eller kanske det gör det ändå?

Stolz kritiserats i kommentarfältet för brist på nyskapande. Samtidigt skapar hennes närvaro i klippet och dess fortsatta närvaro på internet märkliga spänningar. Stolz vibrerande självutlämnande blir kontroversiellt i ett sammanhang med anonyma användare som sett allt, men som inte upplevt någonting.

SANNA SAMUELSSON

Konstnärlig forskning är universitetsvärldens svarta får – samtidigt söker sig allt fler konstnärer till området. Men hur går forskningen egentligen till? Och vad är det bra för? KONSTNÄREN samlade fyra experter runt ett bord för att finna pudelns kärna ...

MIKAEL NANFELDT ÄR TILLFÖRORDNAD CHEF PÅ GÖTEBORGS KONSTHALL. HAN HARTIDIGARE BLAND ANNAT ARBETAT PÅ ROHSSKA MUSEET.

BASTARDEN

NINA BONDESON ÄR KONSTNÄR, SKRIBENT, FÖRELÄSARE. I SIN KONST SÖKER HON SIG BORT FRÅN DET BEGREPPSLIGA.

MAGNUS BÄRTÅS ÄR KONSTNÄR, FÖRFATTARE OCH PROFESSOR PÅ KONSTFACK. 2009 LADE HAN FRAM SIN AVHANDLING INOM KONSTNÄRLIG FORSKNING. ETT AV AVHANDLINGENS VERK VANN OBERHAUSENS INTERNATIONELLA KORTFILMSFESTIVAL OCH VISADES ÄVEN PÅ MODERNAUTSTÄLLNINGEN UNDER HOSTEN.

TINA CARLSSON ÄR KONSTNÄR OCH DOKTORAND VID VALANDS KONSTHOGSKOLA. DISPUTERAR HOSTEN 2011 MED PROJEKTET *THE SKY IS BLUE*. HENNES ARBETEN ÄR FOTO- OCH TEXTBASERADE.

MAGDALENA DZIURLIKOWSKA ÄR KONSTNÄR, KONSTSKRIBENT OCH FÖRELÄSARE. HON SKRIVER FÖR DAGSPRESS OCH KONSTTIDSKRIFTER OCH UNDERVISAR VID KONSTHOGSKOLOR. I SITT KONSTNÄRSKAP ARBETAR HON MED ISCENSATTA DOKUMENTÄRER.

Magdalena Dziurlikowska: Konstnärlig forskning har blivit ett begrepp under det senaste decenniet. Alla svenska konsthögskolor har forskarplatser och allt fler konstnärer doktorerar i konst. Varför behöver konsten den konstnärliga forskningen?

MAGNUS BÄRTÅS: Konstnärlig forskning har funnits mycket längre än den formaliserade utbildningen. Inom nästan alla kunskapsfält finns en doktorandutbildning, så det är rimligt att även konstnärer ska kunna forska. En konstnär kan exempelvis vilja komma åt arkiv som bara är tillgängliga för forskare. Så var det i mitt fall. Det nya med konstnärlig forskning är att konstnärer talar om sin praktik på ett mer metodiskt sätt. Tidigare har konsten mest beskrivits utifrån, av humanvetenskapen, av dem som inte själva praktiserar den. Nu talar vi konstnärer om våra processer och stiger in i gränspraktiker. Det är det som motiverar mig.

NINA BONDESON: Att försöka förstå vad man gör när man gör konst är onekligen intressant. Universitet har också en bra möjlighet att utforska konstens kunskapsbildningsvägar. Samtidigt måste man inse att konsten inte behöver den konstnärliga forskningen. Men som det ser ut i samhället idag, behöver den konstnärliga erfarenheten artikuleras för att säkra ett handlingsutrymme. Där kan forskningen vara ett stöd.

TINA CARLSSON: Ja, det finns en politisk gest i att hävda konstens rätt som kunskapsbärare. Konsten kommer in på en forskararena och får en större legitimitet. Det blir svårare att avfärda den som underhållning eller event. Men konstnärlig forskning är också en bastard i universitetsvärlden. Min förhoppning är att detta ska sätta igång en diskussion om vetenskaps- och kunskapsbegreppet.

MIKAEL NANFELDT: Detta går i linje med det pluralistiska förhållningssätt till kunskapsproduktion vi har i vår civilisation, och där spelar konstens perspektiv

»VI LEVER I EN TID SOM

HAR EN VIDSKEPLIG

ÖVERTRO PÅ TEORETISK

ANALYS.«

en viktig roll. Att även konstnärlig forskning finns inom utbildningssystemet är en demokratifråga.

Magdalena: Blir konsten bättre av konstnärlig forskning?

TINA: Som forskare har jag tvingats att dröja kvar vid ett projekt i många år på ett för mig ovanligt sätt. Att skriva har också varit nytt och givande för mig.

NINA: Jag har inte blivit en bättre konstnär av att teoribilda mig, men jag förstår min position i konstvärlden bättre. Jag kan försvara mig i diskussioner om konst och jag har blivit en bättre lärare.

MAGNUS: Just samtal om konst kan bli bättre av konstnärlig forskning. Konstnärliga metoder och processer tydliggörs och det bidrar till kunskap inom området.

MIKAEL: Ja, kunskapsbildningen spelar en avgörande roll här. Som betraktare kan jag ställa krav på transparens på ett annat sätt på konstprojekt som springer ur konstnärlig forskning. Men om konsten blir bättre törs jag inte svara på.

Magdalena: Magnus, du disputerade förra året på Valands Konsthögskola med avhandlingen You Told Me, verkberättelser och videoessäer. Du gjorde också videoverk inom ramen för projektet. Vad var din frågeställning och hur har du besvarat den?

MAGNUS: Min avhandling tar fasta på muntlig berättartradition och olika former för biografier och berättande inom konsten. Jag utför praktiska och teoretiska experiment med de olika instanserna inom videoessän, med texten, rösten, berättaren, författaren och subjektet. Svaret på mina frågor ges i mina verk och essäer.

Magdalena: Tina, du är just nu forskarstudent på Valand med projektet The sky is blue. Det handlar om ambivalensen mellan att ha alla möjligheter

öppna i en ständigt föränderlig värld, och samtidigt en längtan efter något beständigt och universellt. Hur har du valt att undersöka temat?

TINA: En metod jag använder är att konfrontera det subjektiva med det objektiva. Det finns ett verk i avhandlingen där jag tagit kontakt med ungdomar i ryska fängelser och frågat dem om den blå himlen. Men jag har också frågat fysiker om himlen och det resulterar förstås i andra berättelser. Det finns ingen linjär struktur med frågeställning, argument och slutledning i min avhandling.

Magdalena: Kan man se tendenser på vilka typer av frågeställningar eller ämnesval som dominerar den konstnärliga forskningen?

MAGNUS: Internationellt sett finns det ett enormt spektrum av praktiker och idéer. Jag var nyligen, med mina studenter från Konstfack, på en konferens om konstnärlig forskning i Spanien och det snurrade ordentligt i huvudet på oss.

Magdalena: Min upplevelse är att konstnärlig forskning är teoriyngd. Att handens kunskap eller den intuitiva, ordlösa kunskapen inte får plats.

TINA: Men är det så stor skillnad mellan det så kallade intuitiva och det akademiska? Intuitionen är inte medfödd, den är fylld av erfarenheter. Det är ett misstag att tro att vi konstnärer har ett annat sätt att förhålla oss till vår praktik. Tyst kunskap är tyst så länge vi inte formulerar något om den. Handens kunskap baserar sig på ett resonerande.

NINA: Jag håller inte med om att man hela tiden tänker strukturerat när man gör konst. Skapandeprocesser handlar både om att vara analytisk och om intuitionens vilda, snabba logik. Jag stöter hela tiden på motstånd när jag försöker uppmärksamma skillnaden mellan olika sorters kunskap. Textmässiga och ordlösa kunskapsbildningsvägar hanteras mycket ojämnt från det att vi är små. Vi lever i en visuell kultur

»JAG SKILJER INTE

PÅ OM JAG LÄSTE EN

FILOSOFISK BOK ELLER

CYKLADE PÅ EN RÄV, DET

MIXAS I HUVUDET.«

utan att någon bryr sig om det. Här riskerar vi att skapa ett demokratiskt underskott och permanenta det. Konstteoretikern Mika Hannula pratar om erfarenheternas demokrati, och det tycker jag är bra.

TINA: Ja, erfarenheternas demokrati, det kanske är det jag menar. Jag skiljer inte på om jag läste en filosofisk bok eller cyklade på en räv, det mixas i huvudet. Människan är komplex.

NINA: När forskningen skulle etableras inom konsthantverk på Högskolan för Design och Konsthantverk fick Marie Holmgren och jag medel för en ettårig studie: *Tiden som är för handen – om praktisk konstillverkning*. Vi fick ta hård strid mot det textmässiga förhållningssätt som dominerar konstnärlig forskning. Vårt slutseminarium blev rätt tumultartat. En tid senare, efter det att några av våra chefer varit på konsthögskolekonferens i Hongkong, bemöttes vi plötsligt med mer respekt. Vad hände i Hongkong? Hade någon viktig person där ventilerat liknande frågor som Marie och jag hade ställt?

Magdalena: Nina, i ditt konstnärskap ingår bilder och ord i förening och du teoretiserar kring din praktik. Du har skrivit att du har fyra känslomässiga grundämnen: livet, döden, sexualiteten och den sammantagna oron för dessa tre. I och med detta säger du dig vara samtida med konstnärer från alla tider. Är du också en forskare?

NINA: Nej, jag är upptagen av själva levandet och blir upphetsad när jag hittar sammanhang. Det kanske är ett tecken på att jag är forskare utan att veta om det. Vi är alla filosofiska varelser som börjar fundera på livet och döden vid fyra års ålder, och så håller det på. Där erbjuder konsten en möjlighet att ställa de obesvarbara frågorna, så jag har inte behövt den konstnärliga forskningen. Jag är intresserad av teorier. Begreppsbildning är en underbar sak, men inte överallt.

Magdalena: Skulle du vilja ha en forskarplats på en konsthögskola?

NINA: Nej, jag måste bestämma själv när jag går in och ut ur det analytiska. Jag skulle inte kunna ta in mitt konstnärliga arbete i konsthögskolornas forskarprogram. Där skiljer jag mig från Tina och Magnus.

Magdalena: Mikael, som chef för Göteborgs Konsthall ser du många konstnärliga projekt ta gestalt i olika utställningsrum. På Modernautställningen 2010 visades konstnärlig forskning. Är en bok i en monter det sista skriket, och vad innebär det att akademiska projekt blivit accepterade som konstverk?

MIKAEL: Problemet är att vi ofta ställer ut som vi alltid har gjort, även om projekten blivit helt andra. Vi måste utforska visningsformen överhuvudtaget och i dialog med konstnären söka nya former. Magnus, jag läste i din avhandling att videoessän har svårt att finna sin form i en utställning.

MAGNUS: Det är en stor utmaning att hitta ett annat sätt att förhålla sig i utställningsrummet. Forskarsalen på *Modernautställningen* var parodiskt torr, men den aktiverades när vi hade debatter och performance där. Jag kan tänka mig många alternativ. Man skulle exempelvis kunna jobba med museipersonalen på ett annat sätt. Sedan är det också en ny utmaning för konstkritikerna, som inte bara måste se konsten utan också tillägna sig en avhandling.

Magdalena: Ja, konsten har under de senaste decennierna blivit textbemängd. Finns det exempel på konstnärliga forskningsprojekt där texten varit en underordnad del av arbetet? Och vilken roll har konsten i konstnärlig forskning?

MAGNUS: Den första svenska avhandlingen i konst presenterades av Matts Leiderstam. Han är dyslektiker, texten finns

»KAN MAN FORSKA I

KONST UTAN ATT HÄNGA

UPP SINA PENSELDRAG

PÅ DELEUZE?«

bara tillgänglig på nätet och hans utställningar spelade huvudrollen i forskningsarbetet. Inom den här disciplinen forskar man inte *om* konst. Man forskar *med* konst. Konstnären gör experiment, försöker delge processen och kontextualisera sitt arbete. Historiskt finns det ingen konst som inte omges av text. Men nu är arbetsfördelningen en annan. Att konstnären gör och konstvetaren talar gäller inte längre.

Magdalena: Det är onekligen attraktivt att formulera sig om sitt konstnärskap. Jag lämnade in en forskaransökan förra året. Valand hade då två forskartjänster i konst och hundra sökande per plats. Är forskarbanan en lösning för konstnärer som inte vill slå sig fram som entreprenörer?

TINA: Forskarstudierna är en fantastisk möjlighet för ett konstnärskap, men tyvärr finns det ett trubbigt nyttotänkande även inom grundforskningen. »Nytan« ligger som en smörja över allting man gör nuförtiden och jag är så trött på det. Min avhandling är oanvändbar inom den diskursen. Den kastar grus i maskineriet och jag har fått mycket positiv respons på den. Talet om entreprenörskap från politikerhåll är ingen ofarlig retorik. Kanske har konstnärlig forskning något att sätta emot där?

NINA: Ja, absolut. Om konstnärlig forskning inte har någonting att komma med där, så måste den brinna. Hugo Lagercrantz sa på radion i morse att sökandet efter sanning har bytts ut mot sökandet efter anslag.

MAGNUS: Ett skäl till forskarutbildningens popularitet är att konstnärskapet är ett solitär yrke. Efter konsthögskolan kommer man lätt in i en ensamhet där det är svårt att hitta ett samtal om sin praktik. Visst, man får betalt på forskarutbildningen, och det är något oerhört för en konstnär. En månadslön för ett heltidsarbete. Men när den första förtjusningen lagt sig inser man att det inte finns en budget för själva konstprojekten. Man skulle inte ge en kemist ett forskningsprojekt utan att bekosta ett laboratorium.

NINA: Tina och Magnus, jag funderar på hur konsthögskoleutbildningarna kommer att se ut framöver. Vilka kommer att få lärarjobben? I framtiden kommer det väl smälla högre om man doktorerat än om man kommer med konstnärligt skapande på andra villkor?

TINA: Det borde inte alls vara självklart. De meriter man har gått efter tidigare är inte borttagna.

Magdalena: Jag måste inflika något här. Konstdoktoranden Andreas Gedin skriver i ett tidigare nummer av Paletten att konstnärer redan är underordnade olika maktinstanser som dagskritiker, konstmarknaden, kuratorer, stipendienämnder, konstvetare och gallerister. De, som är konsthögskoleprofessorer just nu, är valda utifrån sådana maktstrukturer.

NINA: Bara för att konsten aldrig varit fri finns det ingen anledning att inte prata om fri konst. En diskussion om den fria konsten har en tydlig koppling till demokrati.

MAGNUS: Andreas har en bra poäng, men Ninas fråga om professorstillsättningar är också relevant. Det vore synd om dokortiteln sågs som en garantistämpel för att få undervisa. Jag är till stora delar autodidakt men kunde ändå bli doktorand för att man som sökande kunde ha *masterutbildning eller motsvarande*. Detta mjuka, öppna är en bärande idé inom konstutbildningen och det är viktigt att försvara det. Man ska kunna konstruera sin egen bildningsväg.

MIKAEL: Inte heller inom andra fakulteter behöver disputationen vara ett krav för professorstillsättning.

Magdalena: Det sker ofta jämförelser inom universitetsvärlden. Humanioras utveckling som akademisk disciplin har gått genom ständiga jämförelser med naturvetenskapen och dess metoder. Befinner sig den konstnärliga forskningen i en ängsligt sneglande fas eller

kan konstnärer forska på sina egna villkor?

TINA: Ibland har det varit svårt i mötet med handledare från andra humanistiska fält, eftersom det jag gör inte är igenkännbart för dem. Samtidigt sneglas det nog åt båda hållen. Många är intresserade av att kolonisera detta nya forskningsområde som sitt karriärfält.

MAGNUS: Det vore olyckligt om konstnärlig forskning hamnade i knät på exempelvis Cultural studies. Humaniora drogs länge med ett mindervärdeskomplex och det var först när man klippte kraven på vetenskaplighet som disciplinen började blomma. Konstnärlig forskning har hittills tillåtits verka på egna villkor, men det är inte alls säkert att det kommer vara så i framtiden. När min årskull kom in på utbildningen frågade de oss vad konstnärlig forskning kunde vara. Då tyckte jag att universitetet borde haft ett tydligare förslag, men det gav oss en stor frihet.

Magdalena: Men har inte konstnären ändå sett sig tvungen att bli teoretisk filosof? Kan man forska i konst utan att hänga upp sina penseldrag på Deleuze?

MAGNUS: Vissa filosofer får en magisk ställning inom konsten. Det finns ett element av åkallan inom konstvärlden. Auran hos namn och signaturer är viktig. Det är inte alltid relevant att ta in en referens, men sådant sker även inom annan forskning. Den akademiska världens mest citerade filosof är Foucault, enligt bibliometriska undersökningar. Därför frågar sig även konstnärer vad man kan göra med Foucault.

MIKAEL: Det är väl självklart att konstnärer tänker så. Konsten är ingen autonom ö opåverkad av tidens strömningar.

NINA: Vi lever i en tid som har en vidskeplig övertro på teoretisk analys. När jag ville förstå min praktik hittade jag sällan intressanta ingångar i de böcker man läste på Valand. För mig har konsten delat sig i två huvudspår, dels den konstnärliga tradition som jag tillhör, med rötter i grottmålningarna,

dels en konst där verbalspråket är det meningsskapande materialet. »Conceptual art is an art of which the material is language«, Henry Flynt, 1963. Det finns ingen inomkonstnärlig konflikt mellan dessa två riktningar. Konflikterna är alltid positionella.

Magdalena: Ja, hur har det gått med positioneringen? Vilken status har den konstnärliga forskningen?

TINA: Jag har känt av en stor skepsis men också ett stort intresse.

MIKAEL: Många är positiva till konstnärlig forskning men jag möter också oförståelse bland mina kollegor. Jag tror att det bottnar i en romantiserande syn på skapande.

Magdalena: Hur har den konstnärliga forskningen utvecklats och vilka förändringar skulle ni vilja se?

MIKAEL: Den konstnärliga forskningen är fortfarande väldigt ung, men jag tror att den blir allt säkrare och vågar anamma olika metoder för olika projekt. Frågan är hur man gör detta relevant för människor utanför det vetenskapliga fältet. Jag ser det som en utmaning för mig i mitt arbete.

NINA: Precis, konsten är inte bara en inomakademisk angelägenhet. Vi måste försvara konsten som språk. Olika konstformer kan ge oss möjlighet att uttrycka ordlösa erfarenheter. Att få utveckla en sådan språklighet är att bli »skriv- och läskunnig« i konsten. Det borde vara självklart.

MAGNUS: Konstnärlig forskning borde värna rätten om en konstnärlig praktik utanför de utilitaristiska systemen. Konsten som en plats för kritiskt tänkande. Samhället behöver den typen av reflektioner kring sin självbild. Jag hoppas konstnärlig forskning kan verka för en, i någon mening, fri konst.

TEXT: MAGDALENA DZIURLIKOWSKA
ILLUSTRATION: KRISTIAN HAMMERSTAD /
BYHANDS

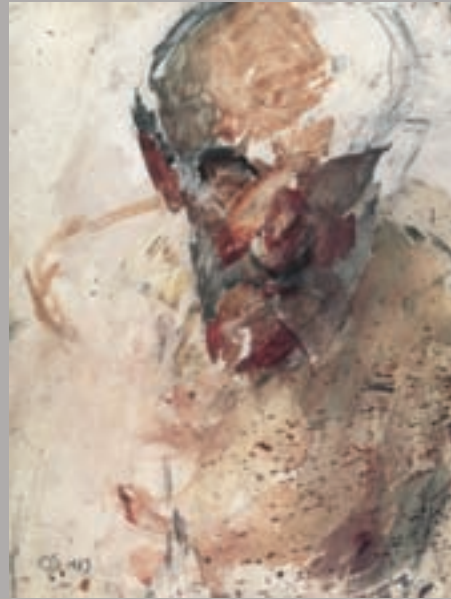
ateljé, galleri, utställning,
transport, kameror...

förmånliga försäkringar för
medlemmar i KRO och KIF

Danderydsgatan 14
114 26 Stockholm
tel 08 440 54 40
fax 08 678 29 20
info@gefvert.se
www.gefvert.se

gefvert
FÖRSÄKRINGSMÄKLARE

OLLE SKAGERFORS

Fri entré!

Visningar
lördagar kl 14.00

10.2 – 30.4 2011
KONSTHALLEN

Tis-ons 12-17, Tors 12-19, Fre-sön 12-16, Trädgårdsg. 9, 0500-49 85 61, www.skovde.se/kulturhus

Playground

Saadia Hussain

5.3 – 30.4 2011

KONSTMUSEET

SKÖVDE KULTURHUS

BORÅS STAD

NYA MÅLNINGAR
KARIN BROOS

boras.se/konstmuseum
16 april – 12 juni 2011

BORÅS KONSTMUSEUM

Dalslands konstmuseum
Vårens utställningar 2011

Annika Ekdahl

26 MARS – 17 MAJ

Annika Ekdahl »Barockfesten« Gobelänger
»Tiden var då« Iscensatta Dalslandshistorier
Miklos Fözö Skulptur

21 MAJ – 17 JULI

BLOMMA! Utställning med 12 konstnärer
Binu Bhaskar, Indien Fotografi
Örjan Wikström Måleri

VI ÄR ETT REGIONALT
KONST
FÄSTE

Upperud
464 40 Åsensbruk
Tel: 0530-300 98
www.dalslandskonstmuseum.se
Fri entré

Dalslands
konstmuseum

HAMMAREN

VAD HETER DU?

JORGEN HAMMAR

VAD AR DET DU HAR VALT?

MIN KARA HAMMARE. JAG HAR HAFT DEN I 40 AR OCH JAG ANVANDER DEN HELA TIDEN. DEN AR NU HART SLITEN, MEN DEN GOR SIN PLIKT ALLTJAMT. ETT SADANT VERKTYG AR OUTSLITLIGT.

VAR HAR DU KOPT DEN?

JAG HAR INTE KOPT DET ALLS. EN GANG FICK JAG NAMLIGEN HAMMAREN SOM GAVA AV MIN LARARE I SKULPTUR PA KONSTHOGSKOLAN, ASMUND ARLE. HAN BETYDDE MYCKET FOR MIN UTVECKLING UNDER STUDIETIDEN. FOR MIG SOM ELEV, VAR DET I ALLA HANDELSE EN VARDEFULL GAVA. DET AR EN KRAFTIG HAMMARE.

HUR ANVANDER DU DEN?

NAR JAG ARBETAR MED MINA TRASKULPTURER. JAG ANVANDER MIG AV ETT STORT ANTAL OLIKA SPIKSORTER. TILL DE STORRE BYGGENA ANVANDER JAG HANDSMIDDA, STORA JARNSPIKAR, HELST GAMLA OCH ROSTIGA. OCKSA TRAET SKALL VARA GAMMALT OCH ANVANT OCH HELST HA EN HISTORIA. JAG VET I STORT SETT VARIFRAN TRAET TILL ALLA MINA SKULPTURER KOMMER. »FRAN DET OCH DET RIVNINGSHUSET«. HISTORIEN BAKOM AR VIKTIG FOR MIG. DET PAVERKAR SKULPTUREN, TROR JAG.

**Börja planera för
höstens och vårens utställning redan nu.**

**Här finns en trevlig gallerilokal
i attraktiva Gamla stan.**

Kontakta oss för vidare information.

Välkomna!

Galleri Aurora

Österlånggatan 12
111 31 Stockholm
Tel. 08- 20 45 65
Mobil 070-767 33 31

Konstnärshus med stora ateljéer till salu!

Uttersberg, Skinnskatteberg vid ån Hedströmmen

Villa inrymmande 2 lägenheter om 2 rok resp 3 rok samt en vacker, nyrenoverad ateljé på övervåningen med tak upp inock! Kan lätt göras om till 1-familjsbostad. Bergvärme-03. Mycket fin utsikt över ån Hedströmmen! Tomt 3780 kvm. Visning enl ök. Prisdé: 1.350.000 kr

Uttersberg är känt för sitt galleri som finns i den fd järnvägsstationen samt sitt museum och skulpturpark. Vid perrongen finns även ett *akustikreservat*, där det varje sommar hålls konserter, bla *jazz på perrongen*.

Se även www.hemnet.se,
Skinnskattebergs kommun

Skogs- & Villamäklaren
0581-50480, 070-798 51 71
Mäklare Anders Ekholm
skovi@telia.com

KRO

Din trygghet

Konstnärernas Riksorganisation (KRO) och Föreningen Sveriges Konsthantverkare och Industriformgivare (KIF) bevakar konstnärens intressen genom att driva politiska frågor med målet att förstärka medlemmarnas sociala och ekonomiska trygghet och därmed göra det möjligt för konstnärer att vara yrkesverksamma inom sina respektive områden.

Läs mer på kro.se/blimedlem

KIF

BUS

Din rätt

Genom BUS (Bildkonst Upphovsrätt i Sverige) får bildupphovsmannen ersättning när konstverk nyttjas och juridisk hjälp i upphovsrättsfrågor. BUS underlättar användning och säkerställer att relevanta tillstånd ges. Medlemmar är bildkonstnärer oavsett uttryckssätt, målare, skulptörer, grafiker, illustratörer, performers, videokonstnärer, konsthantverkare, designers med flera.

Läs mer på bus.se

LEDARE KRO

KARIN WILLÉN

Dagens kulturpolitik en ickepolitik

TAGGORD Kulturpolitik, Skapande Skola, integration, kulturell näring, ickepolitik

Efter debatten om Stockholms stads kulturpolitik på Supermarket, Sveriges största konstnärsdrivna mäsas, blev allt tydligt för mig: Konsten och konstnärerna är inte längre viktiga i kulturpolitiken.

Allt oftare används ett kulturbegrepp av antropologisk art där kultur helt enkelt blir liktydigt med mänsklig aktivitet. Och i takt med att kulturbegreppet på detta sätt vidöppnas och blir till en behållare för allt och inget, vidgas givetvis även kulturpolitikens ansvarsområde. Så mycket mer ska nu göras och åstadkommas av kulturpolitiken. Några av ledorden i den kulturpolitiska diskursen avslöjar detta: Barn och unga, mångfald, jämlikhet, integration.

Men den fria och professionella konsten då? Ja, den sätts på undantag och dess betydelse och finansiella utrymme i kulturpolitiken minskar.

Ett bra exempel på denna utveckling i den statliga kulturpolitiken är Skapande Skola. I läroplanen beskrivs vad som är skolans ansvar gentemot eleverna avseende kultur. Men det är inte utbildningsdepartementet utan kulturdepartementet som står för notan. Naturligtvis inte med nya fräscha medel i en utökad kulturbudget, utan med omfördelade medel från bland andra kulturutövarna. Kulturutövare som får se stöden till det fria kulturlivet minska liksom medlen hos institutionerna att anställa eller ge uppdrag.

Samma sak i Stockholm. Här vill man använda kulturen för att förbättra integrationen. Ett vällovligt syfte givetvis; det är bra att vi i ett mångkulturellt Sverige

möter en mångfald av uttryck. Men enligt Stockholms stad ska denna form av integrationspolitik rymmas inom kulturpolitikens budget. Det blir alltså kulturarbetarna och kulturförvaltningen som får stå för kostnaden.

Inför debatten på Supermarket läste jag verksamhetsplanen för Stockholms stads kulturförvaltning 2011. I planen beskrivs tydligt kulturförvaltningens roll som arbetsgivare, men inget om staden som uppdragsgivare för fria kulturutövare. Stockholms stad ska vara en "attraktiv" och "trygg" stad för företagare att verka i – men lite sägs om hur staden ska vara detsamma för de många små företagen i de kreativa och kulturella näringarna. Miljömål är formulerade i detalj, medan initierade och kunniga skrivningar kring konst och kultur lyser med sin frånvaro.

Kring det fria kulturlivet finns mycket lite formulerat och denna avsaknad av välgenomarbetade långsiktiga planer för hur en utvecklingsbar konstscen ska främjas ser jag som ett tecken på bristande intresse och kompetens från de ansvarigas sida. Att försöka spåra linjer och konsekvens i Stockholms nuvarande kulturpolitik är vanskligt. I verksamhetsplanen förekommer begreppen mångfald och integration ofta – något som skvallrar om kulturförvaltningens uppdrag. Trots detta skärs stödet till folkbildningen och studieförbunden ned. Studieförbunden som verkligen funnits överallt och för alla och varit fantastiska för just – integration och mångfald!

Kulturpolitiken har tidigare beskrivits som i första hand en fördelningspolitik – en politik för att fördela pengar i syfte att

möjliggöra kultur.

Det har varit en fördelningspolitik som vilat på idén om att fria röster och fri kultur är viktig. Att kulturen i samhället gör det möjligt för oss att leva våra liv på ett värdigt sätt; att kulturen gör det möjligt för oss att vara demokratiska och möta varandra; att kulturen gör det möjligt för oss att möta och skapa mening och djupa upplevelser.

Kulturpolitiken av idag är en ickepolitik, befriad från ideologi med bäring på kultur och mänskliga värden. Det vakuum som skapas fylls med ord som organisera, effektivisera, minimera och ekonomisera. Men bakom de floskler som låtsas vara formulerade för att öka deltagande, öka kulturupplevelser, öka mångfalden - finns ingenting.

Karin Willén
Riksordförande KRO

Allmännyttiga stiftelser vill satsa på kultur

Stiftelse- och föreningsskatteutredningen som just nu ligger på finansdepartementets bord innehåller radikala reformer för kultursektorn. Om lagförslagen träder i kraft som planerat vid årsskiftet 2012 kommer stiftelsers kulturdonationer att skattebefrias.

I Sverige finns mellan 15-20 000 stiftelser med ett gemensamt värde på över 440 miljarder. För att en stiftelse ska anses skattebefriad krävs att den delar ut tillräckligt stor del av sin avkastning, normalt 80 procent under en femårsperiod till allmännyttiga ändamål. De skattebefriade ändamålen är enligt nuvarande regler begränsade till hjälp av behövande, barn och ungdomar, utbildning och forskning samt stärkande av nordiska samarbeten och Sveriges försvar.

– Reglerna för beskattning av stiftelser är mer än 60 år gamla, vilket är otroligt föråldrat för att vara skatteregler. Som det ser ut i Sverige kan stiftelser idag ge bidrag till en försvarsorganisation för att köpa vapen men de kan inte ge bidrag till ett museum för att köpa konst. Lagtexten är från 1942 så det som gällde mitt under brinnande världskrig räknas fortfarande som allmännyttiga, säger Brita Löfgren Lewin, skattejurist på SEB och en av experterna i stiftelse- och föreningsskatteutredningen.

I syfte att modernisera den ideella sektorn presenterades ett lagförslag på inkomstkattens område under 2009 (SOU 2009:65) som föreslår en breddning av stiftelsers skattefria ändamål till att även gälla kultur, något som efterfrågades av många donatorer enligt Brita Löfgren Lewin.

– Jag möter oerhört många människor i min verksamhet som är konstintresserade och som skulle vilja bilda kulturstiftelser men som backar när de förstår hur skattesituationen ser ut. Därför har vi väldigt få kulturstiftelser idag menar hon och tillägger:

– I många fall skriver vi ändamålen på så sätt att det öppnar upp för möjligheter framöver.

Enligt flera experter i stiftelse- och föreningsskatteutredningen är kultursektorn det område som har mest att vinna om reformförslaget går igenom. Dels skulle nybildandet av rena kulturstiftelser öka och dels skulle befintliga stiftelser i högre utsträckning kunna bidra till kulturella

ändamål. Men - för det finns alltid ett men - skattefria donationer ställer krav på allmännyttighet. Så hur ska begreppet allmännyttig kultur rimligen tolkas? En inneboende problematik när det gäller kulturen, som även finns inom idrotten, är gränsdragningen mellan vad som är allmännyttig breddverksamhet och vad som är kommersiell och privat rörelseverksamhet. Ur ett skatteperspektiv ska stiftelsers donationer framförallt bidra till att sprida kulturen till en större allmänhet.

Att beredningen av reformförslaget dragit ut på tiden öppnar för en rad spekulationer. En anledning till förseningen kan vara stiftelsers dåliga rykte. Stiftelseformen var tidigare svårkontrollerad vilket missbrukades en del under 90-talet, detta gör att det fortfarande finns en utbredd syn på stiftelser som suspekta. Den politiska laddningen leder till misstro mot så kallade maktstiftelser och de välbärgades "allmosor" och välgörenhet. Att stiftelser årligen bidrar med enorma summor till forskning och samhällets behövande verkar inte ha förändrat den negativa bilden.

Ytterligare en anledning till den utdragna processen tros vara idrottsrörelsens starka reaktioner mot reformförslaget vilket har fått stort medialt genomslag. Riksidrottsförbundets intensiva lobbying drivs bland annat genom kampanjen "Stoppa föreningsskatten" som ingår i motståndsrörelsen "rädda min idrott" (radaminiidrott.se). Tre miljoner medlemmar är organiserade under Riksidrottsförbundet, alltså ungefär en tredjedel av Sveriges befolkning vilket rimligtvis borde ge avtryck i våra folkvalda politikernas beslut. Enligt deras beräkningar (som ifrågasatts från flera håll) kommer anpassade momsregler att resultera i nedläggningar för många av de mindre ideella idrottsföreningarna. Riksidrottsförbundets dominerande genomslagskraft och starka påverkansarbete ger en onyanserad bild av svenskt föreningsliv, vilket leder till att aktörer inom t. ex. handikapprörelsen, invandrarörelsen och delar av kultursektorn med knappa resurser och svagt medialt gehör osynliggörs. Ideella föreningar som alla skulle gynnas om förslagen blir verklighet.

Skatter är instrumentella styrmedel. På många sätt är reformförslaget ett politiskt strukturbeslut som kommer att få långsik-

tiga konsekvenser. Det civila samhället är under framväxt och internationaliseringen tycks leda till att offentliga medel minskar och samhällsansvaret till stor del överläts till privata och ideella initiativ.

En modell som redan har lång tradition bland annat i USA och Storbritannien. Frågan är hur omfattande det civila samhället kommer tillåtas att bli, och hur mycket kontroll staten kommer att släppa ifrån sig? Finns det risk för att statsstödet minskar om verksamheter gynnas genom skattelagstiftningen och riskerar vi i så fall en snedvridning där mindre konkurrenskraftiga aktörer slås ut?

Det finns ett muntligt löfte från regeringsskåll om att stiftelsers donationer ska ses som ett komplement till offentliga medel. Reformförslaget blir i så fall ytterligare ett steg mot en mångfaldsfinansierad kultur. Den pågående kulturpolitiska nedmonteringen visar dock att det finns ett ökat behov av en kollektiv insats för att stärka och bevaka kulturens strategiska intressen. Vilket visserligen kan verka omöjligt då kulturbegreppet är under ständig konstruktion.

Kanske är det därför hög tid att ta ett samlat grepp över hela kultursektorn och organisera ett Rikskulturförbund som kan fungera som en enad samtalspart och röst gentemot stat och näringsliv. Kanske skulle ett sådant förbund visa sig ha fler än tre miljoner medlemmar?

Av Emma Nilsson & Tobias Sjödin

Fotnot: Projektgruppen; Destinatär: kultur har under fem veckor gjort sitt projektarbete kring Stiftelselagstiftningen hos KRO/KIF. Studenterna kommer från Kulturvetarlinjens projektledarutbildning på Stockholms universitet. Hela projektgruppen har utgjorts av Camilla Agdler, Elin Borowski, Sara Hamberg, Emma Nilsson och Tobias Sjödin.

LEDARE KIF

CAMILLA SKORUP

Fribrytare - då och nu

TAGGORD Stig Lindberg, Cilla Robach, nedslag, 60-tal

KIF är på frammarsch och ökar i medlemsantal. Samarbetet med KRO utvecklas kontinuerligt och ger oss styrka som organisation. Vi har ett väl fungerande kansli och vårt nätverkstänkande stärker oss som organisation i en tid då stora förändringar sker inom kulturpolitiken.

I år firar KIF 50 år, det var alltså 1961 som Stig Lindberg och några andra utövare bröt ny mark och grundade KIF. Man stred för att förbättra villkoren för utövarna både ekonomiskt och socialt, samma ledstjärna som vi har idag.

Cilla Robach, designhistoriker och tillika intendent vid Nationalmuseum avslutade ett långt arbete och utkom i sommars med sin intressanta doktorsavhandling "Formens Frigörelse" på Arvinius Förlag, vilken handlar just om denna intressanta tid. Cilla lyfter fram ett antal experimentella fribrytare som hon kallar de som under 60-talet var aktiva, bland andra Bertil Vallien, Sten Kauppi, Anders B. Liljefors och Hertha Hillfon.

Dagens debatt inom kulturområdet har andra bevekelsegrunder men har samtidigt många likheter. Konsthantverkets och designens roll har omvärderats, gränserna inom den visuella konsten har förflyttats och kreativt företagande har blivit ett allt mer vanligt begrepp.

Efter ett händelserikt 2000-tal har nya roller etablerats inom formområdet.

Nu är det hög tid att verkligen lyfta upp konsthantverkaren och industriformgivaren, därför arbetar KIF med att göra en vandringsutställning med utgångspunkt från det omskakande

60-talet fram till idag.

Utställningen FRIBRYTARE är planerad att göra nedslag på tre olika orter i Sverige. I samband med utställningen kommer utövare, politiker och tjänstemän att bjudas in till samtal kring dagens formscen. Vilka möjligheter ser man ute i landet, hur ska vi utveckla och flytta fram positionerna för konsthantverket och designen ytterligare, det är frågor som vi vill lyfta för att få igång lokala och regionala samtal, som blir än viktigare med kulturpolitikens regionalisering.

Centrala frågeställningar för utställningen kommer att handla om; Hur och i vilken utsträckning dikterade de politiska och ekonomiska förutsättningarna i samhället konsthantverks- och formområdet under 60- och 70-talet? Hur såg det ut i andra länder? Vilka är likheterna och skillnaderna mellan de inhemska rörelserna och de internationella?

En undertext till utställningen är konstnärens, konsthantverkarens och designerns ställning på arbetsmarknaden. Stig Lindberg som var med och grundade KIF stod bland annat bakom flera av de förstärkta rättigheterna i upphovsrättslagen inom formområdet i slutet på 60-talet. KIF menar

att konstnärer, konsthantverkare och designers är centrala för den fortsatta samhällsutvecklingen både i ett ekonomiskt och kulturellt perspektiv. Denna ingång kommer också klart att lyftas fram i utställningen och kopplas till dagens rådande situation.

Vi vet att arbetsvillkoren är tuffa för våra medlemmar. Hur kan vi utveckla vår bransch, är det möjligt att vi kan skapa och utvidga våra marknader? Lyfta oss internationellt? Det måste vara möjligt att få övriga samhällsaktörer att se potentialen i det vi skapar, men vi måste också gemensamt lyfta taket från den egna ateljén, verkstaden och höja blicken. Att arbeta för en gemensam agenda, det är det enda möjliga i framtiden.

Vi Hörs!

Camilla Skorup
Ordförande KIF

Ökat inflytande för professionella utövare i regionerna

Den nya koffertmodellen för fördelning av kulturanslagen är nu sjösatt och för att säkra de professionella kulturskaparnas inflytande över de regionala kulturplanernas innehåll har KLYS tillsatt ett samverkansprojekt.

Samverkansmodellen (koffertmodellen) är under införande i Sveriges regioner och kommer att påverka det professionella kulturlivet. KLYS har med bidrag från Konstnärsnämnden och Kulturrådet kunnat påbörja ett samverkansprojekt som kommer att bevaka kulturskaparnas intressen i regionaliseringsprocessen. Projektet ska se till att kulturskaparna finns med som samtalspart när de regionala kulturplanerna ska formuleras och sättas i verket.

KLYS står för *Konstnärliga och litterära yrkesutövares samarbetsnämnd* och är en paraplyorganisation för de professionella kulturskaparnas organisationer som KRO/KIF är medlem i. Tillsammans representerar KLYS organisationer ca 30 000 konstnärliga utövare.

Under 2011 arbetar ett tiotal regioner med att formulera sina kulturplaner. I kulturplanen ska det finnas en kartläggning av kulturutbudet och kulturaktörerna

inom regionen samt vilka inriktningar och prioriteringar som regionen vill göra de närmaste tre åren för att utveckla kulturen. I de regionala råd som KLYS samverkansprojekt ska arbeta för att bygga upp ska professionella utövare med kulturpolitiskt intresse inom områdena scen/film, ton, ord och bild/form ingå. Dessa personer ska vara en slags garant för att kulturskaparna verkligen finns med i framarbetandet av kulturplanerna och i uppföljningen av dessa. Min första uppgift är att kartlägga de nya regionernas behov och utvecklingspotential, samt vara behjälplig med att skapa ett nätverk av kulturskapare, säger Giulia Ray, projektledare för samverkansprojektet.

KLYS har en arbetsgrupp som Giulia Ray kommer att arbeta tätt tillsammans med, i vilken bland andra Hanna Isaksson, verksamhetschef på KRO/KIF sitter med i. - Det här innebär ett nytt arbetssätt för KLYS, att arbeta operativt och vara med i processen även på regional nivå. Vi ser det här som en positiv och möjlig väg för att få samverkansprocessen att fungera på ett fruktbart sätt, konstaterar Anna Söderbäck, ordförande för KLYS. KRO/KIF tycker att KLYS initiativ är bra

utifrån de erfarenheter som man har gjort under höstens arbete då de fem första regionerna uppvaktades.

- För en mindre organisation som KRO/KIF är det svårt att bevaka alla regioners utveckling i Sverige. Därför behöver vi vara fler som arbetar regionalt. Det kommer att bli än viktigare framöver, vi kommer alla att få tänka om när det gäller det traditionella påverkansarbetet som tidigare bedrivits till störst del på nationell nivå, säger Hanna Isaksson.

KRO/KIFs arbete har uppmärksammats av flera organisationer och institutioner och har fått mycket beröm.

- Vi insåg tidigt att vi var tvungna att föra dialog med de regioner som skulle skriva Kulturplaner. Bild och formområdet marginaliseras lätt gentemot andra kulturområden som inte berörs lika mycket. Genomslaget av vårt arbete har varit positivt och vi har känt oss välkomna till regionerna, avslutar Hanna Isaksson, verksamhetschef på KRO/KIF. Under året kommer KRO/KIF att fortsätta sitt arbete med att bevaka och påverka de Kulturplaner som nu ska arbetas fram.

Packkurs med internationell inriktning på Västerås konstmuseum

KRO/KIF ordnar en packkurs torsdagen den 28 april tillsammans med Västerås konstmuseum och Riksutställningar i Västerås konstmuseums nya lokaler. Det blir en heldagskurs med föreläsningar och workshops där vi går igenom alla de olika aspekter man bör beakta vid packning av konst. Vi har även ett internationellt fokus och kommer att diskutera frågor som bland annat rör tullhantering av konst.

För ytterligare information och intresseanmälan kontakta Peder Wennersten, peder@kro.se

Obs! Kursen har ett begränsat antal platser så det är först till kvarn som gäller.

OSKÄLIGA AVTAL

KRO/KIF vill uppmärksamma medlemmarna på oskäligen avtal som kan presenteras i samband med uppdrag vid utställning. De utställare som försöker förhandla bort medverkans eller utställningsersättningen har inte stöd för detta om de är statliga institutioner. Kontakta alltid kansliets jurist om ni är osäkra. Ta alltid för vana att använda MU normalavtal då du gör överenskommelser med uppdragsgivare. Även om det är en regional eller kommunal utställningshall.

KOMPETENSUTVECKLING - FÖRSTUDIE KLAR

I februari avslutades förstudien Kulturlifftet 2011, som varit finansierat av ESF-rådet och Europeiska Socialfonden. Förstudien följs upp med en ansökan om ett 2-årigt projekt för genomförande av utbildningar. Svar på om projektet beviljas medel väntas först i maj. Drygt 500 konstnärer, konsthantverkare, fotografer och illustratörer har meddelat intresse av att gå någon av de utbildningar som eventuellt kommer att genomföras. Dessa personer kommer att få information om projektets fortsättning innan sommaren. Eventuella utbildningar kommer tidigast att genomföras senhösten 2011.

BLI MEDLEM

Allt du behöver göra är att gå in på kro.se/blimedlem och fylla i dina uppgifter. Som medlem i KRO och KIF stöttar du det politiska arbetet med syfte att stärka konstnärernas sociala och ekonomiska villkor. Förutom detta har du en rad förmåner, exempelvis juridisk rådgivning, en av marknadens bästa försäkringar, rabatt på konstnärsmaterial och teknisk utrustning, gratis inträde på en rad museum och konsthallar i Sverige och världen, avtalsmallar, gästbostad i Stockholm, Carina Ari-ateljén i Paris, med mera.

Medlemsavgift

Vuxen 160 kr/månaden (avdragsgill)
Student 325 kr/år (avdragsgill)
Nyutexaminerad eller reducerad avgift 80 kr/månad (gäller under två år efter examen, vid sjukdom eller tillfälligt studieuppehåll)
Samborabatt 300 kr/år för en av sammanboende medlemmar.

Författarna utmanar konstnärerna

Sveriges författare och översättare utmanar Sveriges bild- och formkonstnärer under Midnattsloppet i Stockholm den 13 augusti 2011.

Vinner gör det lag som har fått den genomsnittligt bästa tiden. Du behöver inte vara medlem i KRO/KIF för att ställa upp. Det viktiga är att vi slår författarna i årets, kanske viktigaste, sportduell!

Midnattsloppet är 10 km kort och flankeras av ett rikligt kringarrangemang och en stor entusiastisk publik. Du anmäler dig själv till Midnattsloppet (www.midnattsloppet.com) så snart som möjligt, förra året var loppet fulltecknat i början av juni, så anmäl dig nu för att vara säker på att få plats.

Sedan meddelar du KRO/KIF via webben att du anmält dig, samt vilken startgrupp du valt; www.kro.se/midnattsloppet

I samband med Midnattsloppet möts vi upp innan starten och firar ihop efteråt. Information om detta och eventuella gemensamma träningspass kommer så småningom att skickas ut via mail till dem som anmäler sig. Om du kommer från en annan del av Sverige kan du arrangera gemensam träning för konstnärer i din del av landet och samåka till Stockholm.

Information om själva loppet samt tips och inspiration inför löpträningen hittar du på www.midnattsloppet.com

Vi var på Supermarket

KRO/KIF samarrangerade i år sin monter med SFF (Sveriges Fotografers Förbund). Årets tema var en kommentar till dagens kulturpolitik, som ofta handlar om entreprenörskap, hälsa och barn & ungdom.

Aktiviteterna i montern inleddes med en betraktelse av entreprenörskapet och en kulturell affärsidé prövades när konstnären Mats Hjelm gjorde smoothies och delade ut till besökarna. På lördagen arrangerades The championship of the artist's pingpong tournament som på ett enkelt och trevligt sätt ville sätta mer fokus på hur konstnärer kan spela en viktig roll i framtiden för en ökad hälsa – ständigt tävlingsmotståndare var Johan Wingestad, vice ordförande i KIF som har ett förflutet som framgångsrik pingisjunior. Vinnaren, supermarketbesökaren Sara Domström var riktigt glad och fick förutom äran, en gratis prenumeration på tidningen Konstnären och Fotografisk tidskrift. Sista dagen ägnades åt barn och ungdomar som är en viktig målgrupp att nå. De två konstnärerna, Cecilia Ömalm Krajcikova och Sara Englund målade klassiska verk direkt i barnens ansikten. Barnen fick välja mellan Mondrian, Chagalle, Picasso, Noland och Malevich. Populärast var Mondrian. På detta vis kunde konstnärerna på ett nytänkande sätt nå en yngre målgrupp och ge

dem chansen att uppleva konst på riktig. Utöver aktiviteterna i montern arrangerade MU-kampanjen två föreläsningar om MU-avtalet. Varav en genomfördes på engelska för de internationella gästerna. Den avslutande dagen satt Karin Willén, riksordförande i KRO, med i en paneldebatt tillsammans med Patrik Liljegren, ny chef för Kulturstrategiska avdelningen på Kulturförvaltningen i Stockholm, Ann Larsson, kanslichef på Konstnärsnämnden, Mats Hjelm konstnär och Andreas Ribbung, konstnär och en av arrangörerna till Supermarket. Samtalet kretsade kring ett växande Stockholm där kulturarbetarna inte kan förvänta sig mer pengar från staden, istället ska kulturen finansieras genom ökad självfinansiering. Patrik Liljegren menade att han genom att stå upp för den verklighet som råder idag, med minskad andel pengar till kultursektorn, gör utövarna en tjänst genom att vara öppna med den nya verkligheten och hur den ser ut. Karin Willén påtalade behovet av en tydligare målbild från Stockholm Stad när det gäller de konstnärliga utövarnas roll i samhället. Hon använde kulturförvaltningens verksamhetsplan som exempel där störst fokus ligger på publik och nyttoperspektiv, medan utövarnas roll behandlas väldigt ytligt. Diskussionen kom även in på den projektfiering som pågår av bidragen i

Stockholm Stad. Patrik Liljegren menade att denna omsvängning öppnar upp för fler som vill komma in på kulturarenan och göra olika typer av projekt. För honom var det en ytterst medveten strategi att ta pengar från de verksamheter som fått bidrag under en längre tid till detta ändamål. Konstnären Mats Hjelm köpte inte det upplägget utan betonade vikten av att satsa på den löpande konstnärliga verksamheten som sker hela tiden. Han menade att konstnärerna ändå inte får betalt i de kortare projektsatsningarna eftersom pengarna oftast inte räcker till, och då får ersättningarna till konstnärerna stå tillbaka. Även Ann Larsson från Konstnärsnämnden betonade den långsiktiga infrastrukturens betydelse för utövarna och redogjorde för hur det ser ut ute i landet i de regionala kulturplanerna som arbetas fram just nu. Där ligger fokus på en rad förslag för att stärka stöden och på så sätt stötta utövarnas villkor och stärka deras förutsättningar. Utöver mässmonter och seminarier arrangerade KRO/KIF tillsammans med tidningen Konstnären en fest på Le Rouge i Gamla Stan. Sara Vide Ericson gjorde DJ-debut och Champagne och Lina Kola spelade skivor till långt in på natten.

KRO och KIF hälsar våra nya medlemmar välkomna!

Anders Ståhl
Anna Cronheden
Anna Ekenstierna
Anna Granberg
Anna Neander
Anna Rabe
Anna Stake
Anna Waernhoff
Anna Viola Hallberg
Anna-Lindqvist
Anneli Lindberg
Anthony Mills
Berit Näsell
Berit Sahlström
Birgitta Gidlund
Birgitta Hallqvist
Bobi Prinz
Boris Kacic
Carin Carlsson
Cecilia Jansson
Elisabeth Lindstedt
Emma Åkerman
Eva Friskman
Eva Hallström
Eva Maria Ern
Evalena Karlsson
Fredrik Lindberg
Gea Sibola Hansen
Gijs Weijer
Gunnel Wählstrand
Hampus Ericstam
Hans Meerveld
Helena Arnback
Helena Byström
Helena Larsson

Helena Wikström
Henrik Malmberg
Ingela Bauer
Ingela Jarlsson
Ingrid Draminsky
Ingrid Lindén
Jaqueline Shabo
Jenny Ahlström
Johan Haugen
Jonas Pettersson
Jonna Bergelin
Juha Tapani Joonas
Jukka Nyström
Jörgen P Karlsson
Karin Börjeson
Karin Edvall
Karin Kemi
Karin Sandberg
Karin Sverenius Holm
Karl Patric Näsman
Katarina Björn
Kerstin Sundberg
Kerstin Törngren Lind
Kiki Blixt
Lena Fries
Lena Gunnarsson
Linda Willén
Lisa Sigfridsson
Lisbet Sand
Lotta Lindblom
Lotta Mossun
Lutz Müller
Madde Rumberg
Malin Heikenberg
Malin Henningsson

Mandana Moghaddam
Maria Nordin
Martin Johansson
Mattias Bäcklin
Mia E Göransson
Mia Idar
Miroslava Pintaric
Olav Westphalen
Olle Blixt
Olof Astrup Hällqvist
Paula Urbano
Per Dahlin
Per-Arne Sträng
Peter Hallberg
Petter Lehto
Ragnhild Lundén
Rebecka Llerena
Serena Holm
Stefan Rydén
Stina Gunilla Brorsson Olofsson
Stina Löfgren
Susanne Petersson
Torun Bjurman
Tove Kjellmark
Ulf Backman
Ulla Bolin
Ylva Maria Thompson
Ylva Ogland
Åsa Lockner

Rättelse, vår nya medlem Miro Pintaric heter ingenting annat. Och vi ber om ursäkt att det blev fel i förra numret av Konstnären.

NY MARKNAD FÖR KONSTHANTVERK

Helgen den 21-22 maj kommer den nya jurerade konsthantverksmarknaden Slussen Craft Fair att äga rum på Ryssgården vid Slussen i Stockholm. Platsen är en av stadens äldsta handelsplatser med anor från 1600-talet. Marknaden fokuserar på unika och skulpturala verk och arrangeras av KIF/KRO i samarbete med Stockholms Stadsmuseum. Anmälan är öppen för alla medlemmar till och med fredagen den 31 mars.

Kontaktperson: Eva Skarbäck,
eva@kro.se

För mer info och anmälan:
www.kif.se/marknad

MU GOES INTERNATIONAL

Ryktet om MU-avtalet och MU-Kampanjen börjar spridas runt om i Europa. Under januari/februari har MU-kampanjen varit i såväl Danmark som Norge på möten. Nu arbetar MU-kampanjen vidare med våra systerorganisationer i dessa länder om en gemensam ansökan kring ett nordiskt samarbetsprojekt. Förutom MU-kampanjens arbete så har även Konstnärnämnden hållit seminarium i Berlin på temat; The Swedish model, om MU-avtalet.

VEM BLIR FÖRST MED RC?

Arbetet med Resurscentrum fortskrider. Innan jul så arrangerades workshops i Göteborg och Sundsvall. I början på mars genomfördes ytterligare en i Östersund. På tur står även Skåneregionen. I Norrbotten, som har skrivit in RC i sin Kulturplan, pågår arbetet med att göra ytterligare kartläggningar kring utvecklingen av ett Resurscentrum. I Västerbotten har Konstkonsulenten presenterat sin slutrapport kring ett RC i regionen för politikerna som förhoppningsvis tar beslut i frågan under våren. Ett resurscentrum ska stödja konstnärerna i deras verksamhet genom inslag av uppdragsförmedling, utbildning, företagsrådgivning, med mera, beroende på hur infrastrukturen ser ut i regionen.

Mingla med Sveriges bild och formutövare den 8-9 April

Vill du mingla med kolleger; konstnärer, konsthantverkare, formgivare, skulptörer, grafiska designers, fotografer, tecknare, med fler. Och vill du lyssna på inspirerande och intressanta talare? Då ska du ta dig till Stockholm den 8-9 April.

Tillsammans med Svenska Tecknare och Sveriges Fotografers förbund arrangerar KRO/KIF två dagar med seminarier, fest och årsmöten. Tillsammans blir det roligare helt enkelt!

Fredag 8 april

Välkommen på års- och riksmöte

Riksmöte KRO 13 till 17

Årsmöte KIF 13 till 15

Plats: KRO/KIF kansli, Årstaängsv. 5b, 7tr

Middag & fest i Ljunglövska salen,

Debaser Medis

Kvällen bjuder på mingel, middag, prisutdelningar och underhållning av bland annat kvällens konferencier **Miss Universum** och **Magdalena Nordin featuring Sara-Vide Ericson** i – "Who I Am".

Kvällen avslutas med dans tillsammans med dj:n och radioprofilen **Eric Schöldt**.

Lördag 9 april

Kreativitetens gränser

Alla medlemmar är välkomna till en inspirerande dag på Nalen med en rad spännande föreläsare. **Johan Kling**, regissör och författare, **Elisabeth Olsson Wallin**, konstnär och fotograf, **Jesper Kouthoofd**, kreatör och **Iris Smeds**, performanceartist är några av de som gästar under lördagen. Vilka gränser bör vi bryta och vilka är värda att bevara? Vi bjuder på en fullspäckad dag med några av Sveriges intressantaste kreatörer och en spännande internationell gäst som huvudtalare. Dagen avslutas med ett samtal kring kriminaliseringen av kreativiteten, är det visuella uttryckets frihet hotat?

Hela programmet samt biljettköp hittar du på kro.se/kreativitetensgranser

Bildupphovsrätt i Sverige fyller tre år!

»Nya framtida områden att licenseras kännetecknas till stor del av den digitala utvecklingen ...«

Bildupphovsrätt i Sverige fyller snart tre år, den 23 april 2008 bildades officiellt organisationen i Journalistförbundets lokaler. Bakom bildandet stod de sju medlemsorganisationerna KRO, KIF, BUS, Svenska Tecknare, Svenska Fotografers Förbund, Svenska Journalistförbundet och Svenska Konstnärslöfvet.

Orsaken till att Bildupphovsrätt i Sverige bildades var för att skapa en gemensam plattform för alla bildorganisationer och att därigenom kunna samla bildskapares rättigheter för att förhandla och sluta avtal om upphovsrätt för tecknare, fotografer, konsthantverkare och bildkonstnärer. Bildupphovsrätt i Sverige har utvecklats till att bli en tydlig part för användare, men också för andra upphovsmannagrupper som inom text och musik. Genom sammanslutningen har vi fått en möjlighet att gemensamt utveckla strategier och vara mer i fas med den utveckling och förändring som hela tiden sker inom upphovsrätten.

Vad har nu gjorts under dessa första tre år? Rent konkret lyftes från starten den individuella reprografiersättning, IR, in i Bildupphovsrätt. Det är den ersättning som bildupphovsmän kan söka för fotokopiering av bilder i böcker, tidningar och tidskrifter som sker i undervisningen. Under förra året lyckades Bildupphovsrätt efter lång tids förhandlande teckna ett avtal med SVT och UR. Avtalet innebär att dessa betalar ett årligt belopp och på så sätt möjliggör en större bildanvändning av bildupphovsmännen och deras alster. Ett individuellt fördelningssystem av dessa pengar är under konstruktion och en första utbetalning kommer att ske under året. Under det kommande året kommer avtalsdiskussioner att inledas med TV 4.

Nya framtida områden att licenseras kännetecknas till stor del av den digitala utvecklingen. Det gäller digitalisering av bibliotek och arkiv och den därpå följande överföringen av verk från dessa till sökande personer. Det kommer också att handla om företags intranät och liknande situationer

där vidare användning av bild sker utan upphovsmännens direkta kontroll. Den upphovsrättsutredning som lagts pekar på avtalslicenser som möjliga för licensering inom dessa områden och med sådan lag i ryggen kommer Bildupphovsrätt kunna inkassera många nya ersättningar för bildskapare.

Bildupphovsrätt arbetar politiskt genom olika kanaler för att få upphovsrättsutredningens förslag om avtalslicenser förverkligade. Likaså arbetas det för att även privatkopieringsersättning ska omfatta stillbild, ett arbete som framöver kommer att intensifieras.

Det finns nu med andra ord en organisatorisk beredskap för att möta nya utmaningar och marknader som dyker upp. Det finns likaså en anledning att se framtiden som positiv både vad det gäller bildorganisationernas beredskap, men också vad det gäller bildskaparna och deras möjlighet till ökade ersättningar.

C-STEFAN AHLENIUS
ORDFÖRANDE BUS
FEBRUARI 2010

BUS på Facebook

Du vet väl att BUS har en sida på Facebook? Genom att »gilla« sidan får du löpande information och inbjudningar till evenemang och liknande. Skriv in länken www.facebook.com/pages/BUS-Bildkonst-Upphovsratt-i-Sverige/135799796483881 i din webbläsare

och klicka på »Gilla«.

För att få tillgång till BUS FB-sida måste du vara medlem på Facebook. Instruktioner hur man gör hittar du på www.facebook.se.

Creative commons-licens ifrågasätts

Vi skrev i det förra numret om det som kallas creative commons-licens eller CC-licens. För dig som inte läste artikeln kommer först en kort resumé.

CC är ett amerikanskt fenomen med ursprung i debatten om återanvändning av material i forskningen på universiteten. CC har lanserats över hela världen som ett alternativ till vanlig licensiering och som alternativ till traditionellt upphovsrättsligt tänkande över huvud taget. Det finns positiva sidor av CC, men också starkt negativa.

Som bildupphovsman bör man vara försiktig innan man godkänner att det egna verket publiceras eller återges under en CC-licens. Ett konkret exempel på detta är när Moderna museet i en utställning licensierar delar av katalogen under en CC-licens. Flera konstnärer har sagt nej till detta och hänvisat till sitt BUS-medlemskap medan andra, enligt katalogtexten, godkänt CC-licensen.

Problemet för de som godkänt CC-licensen är att de skänker bort den ersättning som de annars skulle ha fått genom medlemskap i BUS. BUS har sedan flera år ett avtal med Moderna som ger dem rätt att publicera våra medlemmars verk bland annat i kataloger. För detta betalar Moderna en klumpsumma per år till BUS för vidare betalning till de konstnärer vars verk använts av Moderna. Klumpsumman är fastställd i avtal som går över flera år och påverkas inte av en enskild katalog. Modernas rätt att återge verken i katalogen var alltså redan licensierat av BUS och CC-licensen innebar endast att man inte får betalt av BUS.

Fakta i detta fall visar att CC-licensen är onödig och påverkar konstnären negativt i form av utebliven ersättning. Frågan är om de som introducerat CC-licensen i detta sammanhang tagit reda på, och berättat för BUS-medlemmarna att en effekt bland andra är just detta.

Men, påpekas det magistralt från den intellektuella anhängaren av CC-licensieringen, du ska bortse från det aktuella fallet eftersom det är ointressant. Det intressanta och viktiga med CC-licensen är att du skänker bort användningen, enligt CC-licensens regler, för all framtid. Du har efter angivande av CC-licensen alltså inte kvar dina rättigheter till verket, det är själva poängen med en CC-licens. Det borde

i så fall innebära att man skänker bort framtida ersättningar.

Det oftast framförda argumentet för CC-licensen är att peka på hur svårt det är att använda upphovsrätten och man menar att konstnärens upphovsrättsliga skydd leder till inläsning av kulturen och konsten samt till inläsning av information. De verkliga CC-fantasterna målar alltså ut upphovsrätten som omodern, kulturfientlig och som ett hot mot demokratin.

Men vårt konkreta fall visar mycket tydligt att det istället är CC-licensen som skapar problem.

Det är intressant att jämföra BUS licenser med CC-licensen. Man kan först konstatera att BUS licenser inte hämmar museernas verksamhet och därmed uppnår BUS-licensen även det attraktiva i CC-licensen, nämligen att möjliggöra användning av konsten. Skillnaden är att med BUS-licensen får konstnären ersättning, vilken inte gäller vid CC-licensen. I nästa led uppstår den skillnaden att vid en CC-licens kan vem som helst använda konstverket utan betalning, medan att med en BUS-licens ligger rättigheterna kvar hos upphovsmannen som kan utfärda nya BUS-licenser, eller om man så vill, avstå från ersättning genom en gratis licens i det enskilda fallet. Och så fortsätter det. BUS-licensen är inte på något sätt sämre än CC-licensen, den är istället bättre för konstnären som får ersättningar. Ur ett samhälleligt perspektiv omfördelar BUS pengar från den som använder konsten, till den som framställer den: konstnären. Vi tror att det bidrar till ökat skapande och ett ökat utbud av konst därför att konstnären får tid och möjlighet att arbeta konstnärligt på grund av att försörjningsproblemen minskar.

Frågan är om creative commons över huvud taget är lämplig att applicera på frilansare och egenföretagande upphovsmän. Den är framtagen för forskare som har fast lön, och troligen har mer nytta av att deras texter sprids i den vetenskapliga världen, snarare än ytterligare ersättning eftersom de tjänar sin ersättning genom föreläsningar, bokförsäljning, kändisskap, vetenskapliga utlåtanden och liknande.

CC-licensens huvudargument är att det underlättar spridning av verket (huvudsakligen) för att det är gratis. Argumentet är varken nytt eller modernt. Det är ett gammalt, unket argument som vi hört i alla tider; »avstå från ersättning –

publiceringen är reklam för dig«.

Som tidigare kan man fråga sig varför konstnären ska bidra med sina verk gratis och vilka tankar som ligger bakom det. Ska konstnärer över huvud taget inte få betalt för sitt arbete och gratis bidra till att allmänheten kan ta del av kulturen? Kulturpolitiskt innebär creative commons ett stort steg tillbaka i de strävanden som konstnärernas organisationer verkat för under över femtio år; Respekt för det konstnärliga arbetet och betalt när användning sker. Inom CC-kretsar odlas tesen att detta innebär att man hyllar någon slags romantisk tro på det konstnärliga geniet. Det är fel! Det är istället ett fokus på konstnärens arbete som oftast är lika oromantiskt och slitsamt som de flesta människors arbete. Normalt får människor betalt för sitt arbete medan CC-förespråkarna anser att konstnärerna ska leva på något annat, vad – är som vanligt oklart. Vi vet dock att det är svårt att tugga reklam och inte heller ger det pengar till material och ateljéhyra. Man kan undra vem som romantiserar?

Ytterligare frågor kan ställas kring CC-licensen. Vad händer om det uppstår en konflikt om CC-licensens innebörd. Ska BUS företräda sina medlemmar i en sådan konflikt eller måste de hantera det själva? Om man till exempel inte förstått att CC-licensen innebär att man avstår betalning, som man i annat fall skulle fått utan problem, och nu vill ha den ersättning andra får för samma prestation. En CC-licens kan enligt creative commons inte återkallas och hur hanterar man då en situation som denna? Man kan också fråga sin om en CC-licens över huvud taget är skälig. Det som skänks bort idag kan om några år representera väsentliga inkomster.

Rekommendationen blir att vara försiktig med CC-licenser och noga kontrollera effekten av en sådan i varje enskilt fall. Tänk på att man i det fall man inte vill ha betalt kan ge en vanlig gratis licens som inte får några andra följder utan bara gäller det man vet, det konkreta man har framför ögonen.

Upphovsrätt är betalning för ditt arbete. Konst och kultur är resultat av arbete, många människors arbete.

MATS LINDBERG

Privatkopieringsersättning på externa hårddiskar och USB-minnen – vad handlar det om egentligen?

I november intervjuade vi Stefan Ahlenius, konstnär och talesperson för Kulturskaparna, och Susin Lindblom, författare och vice ordförande i Copyswede, om privatkopieringsersättningens roll i en tid när den tekniska utvecklingen springer fortare än lagstiftningen, användarna och kulturskaparna. Några veckor före jul meddelade Copyswede, som administrerar systemet för privatkopieringsersättning i Sverige, att ersättningen från och med andra kvartalet 2011 också kommer att omfatta externa hårddiskar och USB-minnen. Beslutet väckte uppmärksamhet främst i sociala medier, där buden om vad som gäller var delade. Vi bad därför Mattias Åkerlind, Copyswedens vd, rätta ut några frågetecken.

–Det är riktigt att vi fått reaktioner på kravet om ersättning för externa hårddiskar och USB-minnen. I medierna har vi främst sett konsumentperspektivet, alltså att produkterna kan bli dyrare för konsumenten, ett förståeligt medieperspektiv, säger Mattias Åkerlind, vd på Copyswede.

Det beror på att elektronikföretagen kan lägga alla kostnader för ersättningar, avgifter och licenser, liksom för hyra, lager, marknadsföring och så vidare på priset till kund. Privatkopieringsersättningen är förstås inget undantag.

–Det är viktigt att komma ihåg att den möjlighet som finns för var och en att kopiera för privat bruk förutsätter en kompensation för upphovsmännen som kopieras. Lagens avsikt är att de elektronikföretag som gör affärer på produkter som används för kopiering, och därmed medför inkomstbortfall för andra yrkesgrupper, ska kompensera detta inkomstbortfall.

BLANDADE REAKTIONER I ELEKTRONIKBRANSCHEN

Mattias Åkerlind uppger att reaktionerna från tillverkare och importörer av externa hårddiskar och USB-minnen varit blandade. Enskilda företag hör av sig och undrar hur rapporteringen i praktiken ska gå till, men har inga protester mot själva ersättningen.

Reaktionen är enligt Mattias Åkerlind sannolikt ett tecken på att många har förstått och accepterar lagens avsikter med privatkopieringsersättningen – att den ska kompensera för inkomstbortfall som uppstår på grund av privatkopiering även när denna kopiering flyttas till nya produkter. Branschorganet Elektronikbranschen, som företräder ett antal företag i branschen, har dock centralt uttalat sig i medierna och ifrågasätter där Copyswedens krav.

–Vi har länge försökt få branschen att komma till förhandling om dessa produkter. Det grundläggande i systemet är att produkter som används för privatkopiering också ska omfattas av privatkopieringsersättning, men i Sverige har en förhandlingstradition utvecklats som ger elektronikbranschen och upphovsmännen möjlighet att förhandla om bland annat ersättningens storlek, säger Mattias Åkerlind.

Elektronikbranschens vd Anders Appelqvist har i en TT-intervju menat att ersättning inte ska tas ut för dessa produkter, eftersom de kan an-

vändas för annat än privatkopiering. Copyswede är medvetna om att kan de användas även för annat, men pekar på att det förstås gäller många produkter – även bland dem som redan finns i systemet.

–En av anledningarna till att vi velat träffa branschen för diskussion och förhandling om dessa produkter är just detta – att de har rätt till nedsättning av ersättningen på grund av annan användning. Men en sådan förhandling kan förstås bara komma till stånd när båda parter är beredda att ta ansvar för ordningen. Nu verkar det dock som att branschen samlar ihop sig för förhandling, vilket vi förstås välkomnar.

LÄTTARE ATT SJÄLV KOPIERA MUSIK, FILM OCH TV

Det är vanligt att syftet och nyttan med privatkopieringsersättningen kommer bort, inte minst när frågan diskuteras i sociala medier. Mattias Åkerlind pekar på att det med den tekniska utvecklingen blivit allt lättare för en kulturintresserad allmänhet att själv kopiera musik, film och tv utan att kvaliteten blir lidande. Det är förstås praktiskt, men medför samtidigt ett inkomstbortfall för upphovsmännen.

–Det är rimligt att du kan göra en kopia av ett album du just köpt och ge till en nära vän, föra över musik från din till din frus mp3-spelare, eller lämna en extern hårddisk med favoritmusiken på landet utan att behöva köpa musiken en gång till. Samtidigt har kulturskapare rätt till ersättning för sitt arbete – på samma sätt som alla andra yrkesgrupper, säger Mattias Åkerlind.

Den här formen av kopiering, från en laglig förlaga och inom en snäv krets, tillåts därför under förutsättning att de som kopieras också ges en mindre ersättning för det inkomstbortfall som uppstår. Den har alltså inget med piratkopiering att göra, utan avser endast den lagliga kopiering som sker för privat bruk.

SVENSK PRIVATKOPIERINGSERSÄTTNING I LINJE MED EU:S AMBITIONER

I Europa bygger privatkopieringsersättningen på EU-direktiv och nationell tillämpning. Systemen kan därför se olika ut i olika länder, men syftet är alltid detsamma, att ge upphovsmännen ersättning för det inkomstbortfall den lagliga privatkopiering för med sig. Sverige är inte heller först ut med privatkopieringsersättning för externa hårddiskar. I till exempel Finland omfattas de av privatkopieringsersättning sedan årsskiftet.

–En del tycks tro att det här är en svensk företeelse. Så är det förstås inte. Privatkopieringsersättning finns över hela världen och inom EU är det dessutom en förutsättning för att privatkopiering ska vara tillåtet i medlemsländerna, berättar Mattias Åkerlind.

PRIVATKOPIERINGSERSÄTTNING – VIKTIG FÖR KULTURSKAPARE

Privatkopieringsersättningen är en av flera viktiga ersättningar för yrkesutövande kulturskapare, som i allmänhet inte uppbär traditionell lön. Istället får kulturskapare vid produktions-tillfället ofta ett mindre förskott på de framtida

förmodade ersättningarna för försäljning.

–Det är just dessa omständigheter som motiverar privatkopieringsersättning när försäljning uteblir på grund av möjligheten att själv kopiera för privat bruk. Att en bransch tjänar pengar på att sälja produkter vars användning påverkar en annan yrkesgrupps inkomster negativt är något som knappast någon yrkesutövare skulle acceptera, avslutar Mattias Åkerlind.

Läs mer om privatkopieringsersättning och Copyswede på www.copyswede.se.

Artikeln har tidigare publicerats på Kulturskaparnas hemsida www.kulturskaparna.com

Konstförsäljningen tar fart igen

Efter den djupa svackan i eftersvallet av finanskrisen 2008-2009 så är nu försäljningen av följerrättsberättigad konst uppe på samma nivåer som innan krisen igen.

Under de första åren på 2000-talet höll den internationella konstmarknaden en relativt jämn utveckling fram till 2004 då handeln plötsligt tog fart och resulterade i flera rekordår efter varandra. Tendensen var densamma i Sverige, om än i mindre skala. 2007 fakturerade BUS följerrätt för hela 20 miljoner kronor.

När den finansiella krisen 2008 var ett faktum, var det som om försäljningen stannade upp och höll andan. Skulle kraschen även drabba Sverige och den svenska konsthandeln och i såna fall hur mycket? De stora auktionerna som ägde rum samma höst gav mellan 30 – 50 % sämre resultat än samma auktion föregående år, men redan våren 2009 såg man tecken på att

konstauktionernas kunder inte längre var särskilt oroliga.

I skrivandets stund är statistiken för 2010 ännu inte helt sammanställd, men om man jämför siffrorna för våra största auktionshus så kan man se att vi är tillbaka på samma nivåer som innan krisen. Faktum är, att om man jämför siffrorna för hela 2000-talet så är det bara rekordåren 2006 och 2007 som kommer upp i siffror högre än 2010.

En tendens det senaste året är att det som brukar kalla nutidskonst blir mer och mer populärt och säljer till högre och högre priser. Under hösten har flera försäljningsrekord av nu levande svenska konstnärer slagits, vilket är väldigt glädjande. Båda de största auktionverken har dessutom brutit ut denna sektion ur sina vanliga auktioner för modern konst och satsat på en separat auktion nutidskonst. Även

för fotografiet ser vi ett starkt ökat intresse och Stockholms Auktionsverk väljer att hålla en separat fotoauktion under våren 2011.

Det ryska segmentet, som Sverige varit stort på under en längre tid, har dock inte hämtat sig på samma sätt som resten av marknaden. Det kan ha flera orsaker, dels kan det bero på att de ryska köparna fortfarande har ett sämre finansiellt läge, dels på att »svenska hem« är tömda på de klenoder som hamnat här efter ryska revolutionen.

ÅSA ANDERSSON

42 000 kronor är högsta ersättningsbelopp för IV

IV – ersättningen för att konst kan beskådas i den offentliga miljön betalas ut i december varje år. I fjol fick 3 562 konstnärer ersättning mellan 500 kronor och 42 000 kronor; drygt 32 miljoner kronor fördelades.

För att kunna ta del av den individuella visningsersättningen, IV, ska verk vara sålda till kommuner, landsting eller staten. Även kyrkokonsten och konst inköpt av bostadsbolag/föreningar omfattas, likaså inköp av Folkets hus, Våra gårdar och Bygdegårdarna.

Systemet bygger på att varje konstverk ger poäng, för förra årets ersättning behövdes det

15 poäng för att få 500 kronor. Exempelvis ger en skulptur inköpt på ett galleri för 25 000 kronor 5 poäng och en utsmyckning till ett bibliotek, för 200 000 kronor, ger 56 poäng.

Pengarna till detta är ett anslag som kommer från Kulturdepartementet och det kan alltså variera år från år. Genom att uppvakta kulturministern, skicka skrivelser till ledamöter i kulturutskottet och göra riktade kampanjer till sittande minister arbetar BUS sedan flera år för att anslaget ska komma upp i 50 miljoner kronor.

På www.bus.se finns statistik där jämförelser görs från det att systemet infördes 1997 och

fram till 2010. Där finns också skrivelserna till kulturdepartementet: redogörelse för medlens användning och budgetframställan om man vill ha mer information.

Blankett för ansökan och instruktion går också att ta del av på hemsidan. Anmälan ska vara BUS tillhanda senast den 15 september.

EVA-MARI LINDBERG

Uthyrning av konst – en del av konstnärens ensamrätt!

BUS har uppmärksammat att uthyrning av konst tagit fart från konsthandels sida. Företag och andra som inte vill eller har möjlighet att göra den större investering ett inköp kan innebära, erbjuds att i stället hyra konstverken för längre eller kortare tid. Jag tänker inte på situationer där konstnären själv står för uthyrningen utan där en köpare av konstverket i sin tur hyr ut det.

Uthyrning av konstverk skiljer sig från visning av konstverk på så sätt att, när ett konstverk sålts får det visas fritt utan konstnärens medgivande, vid uthyrning är det däremot konstnären själv som bestämmer om hans eller hennes konstverk får hyras ut. Konstnären har också rätt till ersättning för detta.

BUS utreder för närvarande generellt om vi kan eller ska arbeta med den typen av frågor, men vet du att något av dina konstverk hyrs ut på det här viset och vill ha hjälp; hör av dig till BUS så kan vi ta oss an uppdraget.

Om det är din gallerist som arrangerar uthyrningen (konsten är alltså fortfarande din) så var noga med att göra upp om detta i avtalet. Kom överens om vilka verk som får hyras ut, hur länge och bestäm hur ersättningen för uthyrningen ska fördelas mellan er. KRO hjälper sina medlemmar med villkoren i sådana förhandlingar.

Att hyra tycks ha blivit populärt har sannolikt inte bara sin grund i en skicklig marknadsföring

– kunden kan få hjälp med urval och hägning i en stil som passar tycke och smak eller profil – utan även i de gällande skatteregler: Hyra av konst är en avdragsgill kostnad hos hyrestagaren. Inköp av konst är inte det.

ANNE NORDLANDER

Fler avtal med kommuner

Arbetet med att få fler kommuner att teckna BUS mallavtal fortsätter. Gensvaret från de kommuner som kontaktats har genomgående varit positivt och diskussionerna är överlag mycket konstruktiva. En vanlig reaktion är att kommunen inte »tänkt på« konsträttigheterna eftersom man inte haft en klar strategi över hur kommunens konst ska exponeras på hemsidan eller i intranät.

Vår uppfattning hittills är att det finns ett angeläget behov hos ett flertal kommuner att teckna BUS-avtal. Detta går i linje med den rådande trenden att kommunerna i stor utsträckning visar upp sina rika konstsamlingar för allmänheten. BUS-avtalen ger kommunerna dels en rätt att använda enstaka verk på sin webbplats, dels en rätt att digitalisera hela sin samling och ha den sökbar under särskilda

rubriker på webben eller i intranät. Redovisning av konstanvändningen, liksom betalning, sker i efterhand. Kommunkampanjen beräknas pågå under hela våren.

ERIK FORSLUND

zinkvit.se

